

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
POWIATOWEGO CENTRUM
POMOCY RODZINIE W ŁOMŻY
ZA ROK 2015**

Łomża, kwiecień 2016 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
REALIZACJA ZADAŃ.....	10
I. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza	10
1.1. Zadania własne powiatu z zakresu systemu pieczy zastępczej	14
1.2. Współpraca międzyinstytucjonalna	31
II. Domy pomocy społecznej	34
2.1. Dom Pomocy Społecznej PKPS im. Wiktorii Kowalewskiej w Łomży	35
2.2. Dom Pomocy Społecznej PKPS im. Wiktorii Kowalewskiej – filia w Kownatach.....	37
2.3. Dom Pomocy Społecznej pw. Św. Franciszka z Asyżu w Tykocinie	39
III. Realizacja zadań pomocy społecznej z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat	42
3.1. Środowiskowy Dom Samopomocy w Kownatach	42
IV. Działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	47
4.1. Realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	48
4.2. Powiatowy program profilaktyczny	50
4.3. Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie	51
V. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych	54
5.1. Rehabilitacja społeczna	56
5.2. Realizacja programu „Aktywny Samorząd”	57
5.3. Dofinansowanie tworzenia i działalności warsztatów terapii zajęciowej	59
VI. Realizacji projektu „Razem ku samodzielności – Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” realizowanego ze środków EFS w okresie styczeń - luty 2015.....	63
WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ I PIECZY ZASTĘPCZEJ NA 2016 ROK	66

WPROWADZENIE

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży zostało utworzone na mocy Uchwały Rady Powiatu Łomżyńskiego Nr IV / 17 / 98 z dnia 29 grudnia 1998 roku. Jest samodzielną jednostką organizacyjną pomocy społecznej powiatu łomżyńskiego.

Misją Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) jest pomoc społeczna mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie sami pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

PCPR wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem społecznym.

Centrum realizuje zadania własne powiatu i zadania zlecone przez administrację rządową z zakresu m.in.: pomocy społecznej, pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych – określone m. in. w:

- ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 roku, poz. 163 z późn. zm.);
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 roku, poz. 332 z późn. zm.);
- ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 roku, Nr 127, poz. 721 z późn. zm.);
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1390).

Organizację i zasady działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży określa regulamin organizacyjny (ostatnia zmiana została zatwierdzona Uchwałą Nr 19/67/2015 Zarządu Powiatu Łomżyńskiego z dnia 13 sierpnia 2015 roku).

W PCPR w Łomży zatrudnionych jest obecnie 9 pracowników, z których wszyscy legitymują się wykształceniem wyższym. Centrum kieruje Dyrektor posiadający wymaganą specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej¹.

Zgodnie z regulaminem w strukturze organizacyjnej PCPR wyodrębnia się:

1. Zespół do spraw pieczy zastępczej i pomocy instytucjonalnej, w skład którego wchodzi:
 - 1) Stanowisko pracy do spraw pomocy dziecku i rodzinie oraz pomocy instytucjonalnej,
 - 2) Stanowisko pracy do spraw pomocy rodzinie i sprawozdawczości,
 - 3) Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Zespół do spraw organizacyjnych i rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, w skład którego wchodzi:
 - 1) Stanowisko pracy do spraw rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania przemocy,
 - 2) Stanowisko pracy do spraw pomocy osobom niepełnosprawnym, obsługi informatycznej Centrum i spraw organizacyjnych,
 - 3) Stanowisko pracy do spraw rozwiązywania problemów wybranych grup społecznych (m.in. pomoc repatriantom, kombatantom, uchodźcom) oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie działalności Centrum,
 - 4) Stanowisko pracy do spraw pomocy administracyjnej i obsługi sekretariatu Centrum,
3. Główny księgowy.

PCPR w Łomży jest jednostką budżetową. Swoje wydatki pokrywa bezpośrednio z budżetu powiatu łomżyńskiego, a uzyskane dochody odprowadza do tego budżetu. Na system finansowania PCPR składają się: dochody własne powiatu, dotacje celowe z budżetu państwa na realizację bieżących zadań własnych powiatu oraz zadań z zakresu administracji rządowej zleconych powiatowi, a także dotacje z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

¹ Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Zadania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży wynikają między innymi z obowiązującej „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2006 – 2015”. Dotyczą one rozwiązywania bądź minimalizowania głównych problemów społecznych – bezrobocia, ubóstwa, kryzysów rodzinnych, przemocy w rodzinie, sytuacji osób niepełnosprawnych, sytuacji dzieci pozbawionych opieki rodziców oraz sytuacji ludzi w podeszłym wieku.

Do głównych zadań realizowanych przez PCPR w Łomży w 2015 roku należało:

- organizacja rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- organizacja i nadzór nad funkcjonowaniem domów pomocy społecznej oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- organizacja i nadzór nad funkcjonowaniem ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (środowiskowego domu samopomocy) oraz umieszczanie w nim skierowanych osób;
- podejmowanie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych;
- realizacja projektu systemowego „Razem ku samodzielności – Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” współfinansowanego ze środków unii europejskiej.

Zadania własne powiatu z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- 3) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki

- socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz pomoc w integracji ze środowiskiem;
- 4) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
 - 5) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
 - 6) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
 - 7) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
 - 8) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
 - 9) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
 - 10) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
 - 11) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
 - 12) sporządzanie, zgodnie z art.16a ustawy o pomocy społecznej, oceny w zakresie pomocy społecznej.

Zadania z zakresu administracji rządowej:

- 1) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 2) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- 4) udzielanie cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.

Zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Na podstawie art. 241 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 roku, poz. 332 z późn. zm.), Zarządzeniem Nr 34/2011 z dnia 14 października 2011 roku, Starosta Łomżyński wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy przede wszystkim²:

- 1) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 3) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 7) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 8) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 9) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 10) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy

² Zgodnie z art. 76 i art. 180 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- zastępczej na terenie powiatu łomżyńskiego (rodziny zawodowe i niezawodowe);
- 11) zapewnienie opieki koordynatora pieczy zastępczej rodzinom zawodowym i niezawodowym;
 - 12) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
 - 13) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
 - 14) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Zadania organizatora pieczy zastępczej w powiecie łomżyńskim wspiera Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży (jednostka organizacyjna miasta Łomża) na mocy zawieranego corocznie Porozumienia pomiędzy Zarządem Powiatu Łomżyńskiego a Prezydentem Miasta Łomża. Obowiązujące w okresie sprawozdawczym porozumienie zawarto dnia 20 lutego 2015 r. Na jego realizację Starosta Łomżyński przekazał miastu Łomża kwotę 13 000 zł.

Część zadań z zakresu pieczy zastępczej powierzono Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży z uwagi na brak w powiecie specjalistów z zakresu kwalifikowania i szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze. CPZ w Łomży zatrudnia kadrę, która posiada wieloletnie doświadczenie w zakresie rodzicielstwa zastępczego. Wcześniej zadania te dla powiatu

łomżyńskiego i miasta Łomża realizował Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy w Łomży na bazie którego powołano Centrum Pieczy Zastępczej.

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym w 2015 roku wyżej wymienione zadania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży były realizowane w oparciu o następujące wieloosobowe i samodzielne stanowiska pracy:

- zespół do spraw pieczy zastępczej i pomocy instytucjonalnej (3 osoby);
- zespół do spraw organizacyjnych i rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych (3 osoby);
- główny księgowy (1 osoba);
- wieloosobowe stanowisko pracy do spraw realizacji projektu systemowego (4 osoby).

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży opracowało niżej wymienione sprawozdania, informacje, programy i projekty, które w roku 2015 zostały przyjęte przez Zarząd i Radę Powiatu. Były to:

- powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2015 – 2017;
- ocena zasobów pomocy społecznej w powiecie łomżyńskim za 2014 rok;
- pilotażowy program „Aktywny Samorząd” realizowany ze środków PFRON;
- program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie na rok 2015;
- projekt systemowy „Razem ku samodzielności – Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” realizowany ze środków EFS.

REALIZACJA ZADAŃ

I. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza

Rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną i wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki wobec społeczeństwa (Preambuła Konwencji o Prawach Dziecka). Zarówno Konstytucja RP, jak i Konwencja o Prawach Dziecka, a także inne akty prawa międzynarodowego oraz ustawy prawa krajowego nakazują wszystkim kierowanie się:

- Dobrem dziecka – wszelkie działania powinny być podejmowane w najlepiej pojętym interesie dziecka, biorąc pod uwagę, że naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka jest rodzina,
- Zasadą równości (powszechności) – troską o ochronę praw każdego dziecka,
- Poszanowaniem praw, obowiązków i odpowiedzialności rodziców.

W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami – nie może, nie potrafi, bądź nie chce zajmować się dzieckiem zachodzi konieczność udzielenia jej pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji. W takiej sytuacji, w myśl konstytucyjnej zasady pomocniczości (Konstytucja RP art. 72 ust. 2), dziecko ma prawo do opieki i pomocy, w tym do pieczy zastępczej.

Od 1 stycznia 2012r. obowiązuje ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015r., poz. 332 z późn. zm.), która określa:

1. Zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
2. Zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków,
3. Zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
4. Zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
5. Zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Nadrzędnym celem ustawy jest przywrócenie rodzinie biologicznej zdolności do wypełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Zasadą jest, iż rodzinie naturalnej przeżywającej trudności należy udzielić takiego wsparcia, aby dzieci w niej przebywające miały zapewnioną prawidłową opiekę, a rodzice mogli w sposób należyty wywiązywać się z funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Zgodnie z ustawą *piecza zastępcza* „jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców”.

Rysunek 1. Schemat organizacyjny – formy sprawowania pieczy zastępczej.

Źródło: opracowanie własne

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie **orzeczenia sądu**. Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która osiągnęła pełnoletniość w pieczy zastępczej może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub placówce także po ukończeniu 18 roku życia za zgodą rodziny zastępczej lub dyrektora placówki nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 lat. Warunkiem pobytu jest kontynuacja nauki w szkole, uczelni, w zakładzie kształcenia nauczycieli itp.

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka mogą być wspierane przez **rodziny pomocowe**. Rodziny pomocowe przejmują opiekę nad dzieckiem, gdy rodzina zastępcza nie może sprawować swojej funkcji w związku z wypoczynkiem lub nieprzewidywanymi trudnościami lub zdarzeniami losowymi. W 2015r. na terenie powiatu łomżyńskiego nie było potrzeby organizowania rodzin pomocowych.

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, którego wyznacza organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

W 2015 roku rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu łomżyńskiego w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej były wspierane przez:

- koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży, który miał pod opieką 17 rodzin zastępczych spokrewnionych i 4 niezawodowe tworzone przez dalszych krewnych,
- dwóch koordynatorów z Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży na mocy zawartego porozumienia, którzy mieli pod opieką 4 rodziny zawodowe i 8 niezawodowych rodzin.

Wsparcie rodzin zastępczych w wypełnianiu swoich zadań polegało m.in. na:

- ✓ pomocy w rozwiązywaniu bieżących problemów,
- ✓ pomocy w nawiązywaniu kontaktów i współpracy z instytucjami wspierającymi rodzinę i dziecko (m.in. z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Poradnią Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży, Poradnią Psychologiczno-Rodziną, Wojewódzkim Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień),
- ✓ pozyskiwaniu informacji dotyczących rodzin biologicznych, dzieci umieszczonych w zastępczej pieczy rodzinnej i współpracy z podmiotami realizującymi pracę z rodziną biologiczną,

- ✓ podejmowaniu działań interwencyjnych poprzez natychmiastowe reagowanie na niepokojące sygnały przekazywane przez: dzieci umieszczone w rodzinie, rodziców zastępczych bądź różne instytucje,
- ✓ pomocy w zorganizowaniu szkoleń oraz specjalistycznego poradnictwa.

Obserwacja funkcjonowania rodziny przez koordynatora jest prowadzona poprzez regularne wizyty, kontakt telefoniczny oraz rozmowy z opiekunami, dzieckiem, środowiskiem szkolnym, specjalistami pracującymi z rodziną zastępczą oraz rodziną biologiczną. Stosowane metody są weryfikowane i oceniane pod kątem tego czy przynoszą pożądane efekty i ewentualnie modyfikowane.

Do zadań koordynatora należy również przygotowanie, we współpracy z odpowiednią rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku. Na poziomie gminy ustawa przewiduje zatrudnienie asystenta rodziny, którego głównym zadaniem jest pomoc rodzinie dysfunkcyjnej w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i socjalnych. W 2015r. na terenie powiatu łomżyńskiego tylko 4 gminy: Zbójna, Łomża, Nowogród i Piątnica miały zatrudnionego asystenta rodziny. W pozostałych gminach zadania asystenta wykonują pracownicy socjalni.

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Zarządzeniem Nr 34 z dnia 14 października 2011r. Starosta Łomżyński wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie łomżyńskim.

Realizację zadań organizatora pieczy zastępczej w powiecie łomżyńskim wspiera Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży (jednostka organizacyjna Miasta Łomża) na mocy zawartego Porozumienia pomiędzy Zarządem Powiatu Łomżyńskiego a Prezydentem Miasta Łomża. Pierwsze porozumienie zostało zawarte 19 marca 2012r.

W okresie sprawozdawczym Porozumienie z Miastem Łomża zostało zawarte 20.02.2015r. z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2015r. do 31 grudnia 2015r. Na jego realizację Starosta Łomżyński przekazał Miastu Łomża kwotę 13.000 zł. W dniu 15 lutego 2016r. Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży przedstawiło sprawozdanie opisowe z realizacji powierzonych zadań.

W myśl art. 76 ust. 15 wyżej cyt. ustawy „Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy”.

Zgodnie z art. 182 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015r., poz. 332 z późn. zm.) „Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej”.

1.1. Zadania własne powiatu z zakresu systemu pieczy zastępczej.

Do zadań własnych powiatu należy:

1.1.1. Opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających m.in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Uchwałą Nr V/30/2015 z dnia 29 kwietnia 2015r. Rada Powiatu Łomżyńskiego przyjęła do realizacji Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2017. Głównym celem programu jest skuteczny rozwój systemu pieczy zastępczej w powiecie łomżyńskim, ze szczególnym uwzględnieniem rodzicielstwa zastępczego. Cele szczegółowe to:

1. Promocja i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, w tym określenie limitu rodzin zastępczych zawodowych, który zgodnie z Planem na rok 2015 udało się zrealizować, tworząc 1 rodzinę zastępczą zawodową.
2. Organizowanie wsparcia dla rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu.
3. Wspieranie rozwoju psychofizycznego dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
4. Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych.

1.1.2. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

a) piecza rodzinna:

Na terenie powiatu łomżyńskiego w przeciągu całego 2015 roku funkcjonowało **41 rodzin zastępczych wychowujących 80 dzieci oraz 18 pełnoletnich wychowanków.**

Z ogólnej liczby 41 rodzin zastępczych:

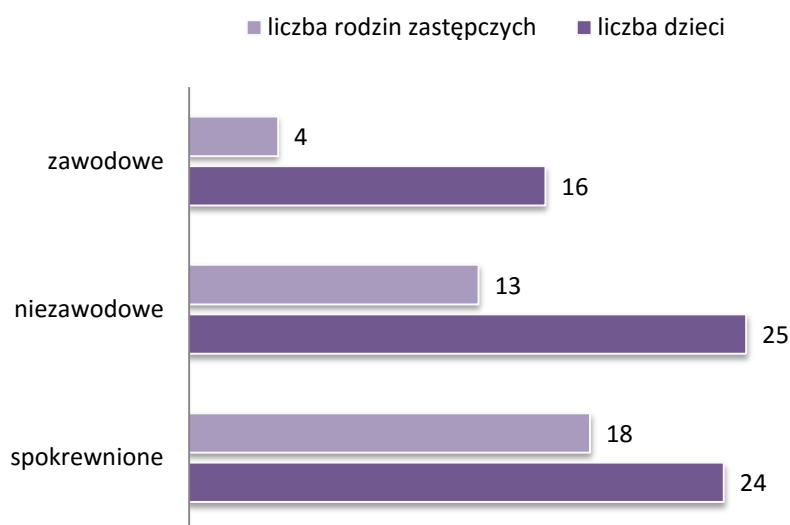
- **21 to rodziny spokrewnione z 29 dziećmi**, w tym 7 dzieci z innych powiatów,
- **16 to rodziny niezawodowe 30 dziećmi**, w tym 16 dzieci z innych powiatów,
- **4 to rodziny zawodowe z 21 dziećmi**, w tym 13 dzieci z innych powiatów.

Na terenie powiatu łomżyńskiego pracują 4 rodziny zawodowe na podstawie umów zawartych z Dyrektorem PCPR w Łomży. Jedna rodzina niezawodowa została od 1 lipca 2015r. przekształcona w rodzinę zawodową. Wszystkie rodziny zawodowe ukończyły szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze systemem „PRIDE”. Na koniec grudnia 2015r. w rodzinach zawodowych przebywało 16 dzieci, w tym 1 dziecko niepełnosprawne ruchowo poruszające się na wózku inwalidzkim.

Na dzień 31.12.2015r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie obejmowało swoją opieką 35 rodzin zastępczych wychowujących 65 dzieci:

- 18 rodzin spokrewnionych, wychowujących 24 dzieci (w tym czworo dzieci z niepełnosprawnością),
- 13 rodzin niezawodowych, wychowujących 25 dzieci (w tym czworo dzieci z niepełnosprawnością),
- 4 rodziny zawodowe, wychowujących 16 dzieci (w tym jedno dziecko z niepełnosprawnością).

Rysunek 2. Liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci w nich przebywająca (stan na 31.12.2015 r.).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych.

Z poniżej tabeli wynika, iż najliczniejszą grupę – 20 rodzin – stanowią rodziny, w których wychowuje się jedno dziecko, w pięciu rodzinach zastępczych opieka jest sprawowana nad dwójką dzieci, w siedmiu rodzinach nad trójką dzieci, a w trzech rodzinach nad czwórką dzieci i więcej.

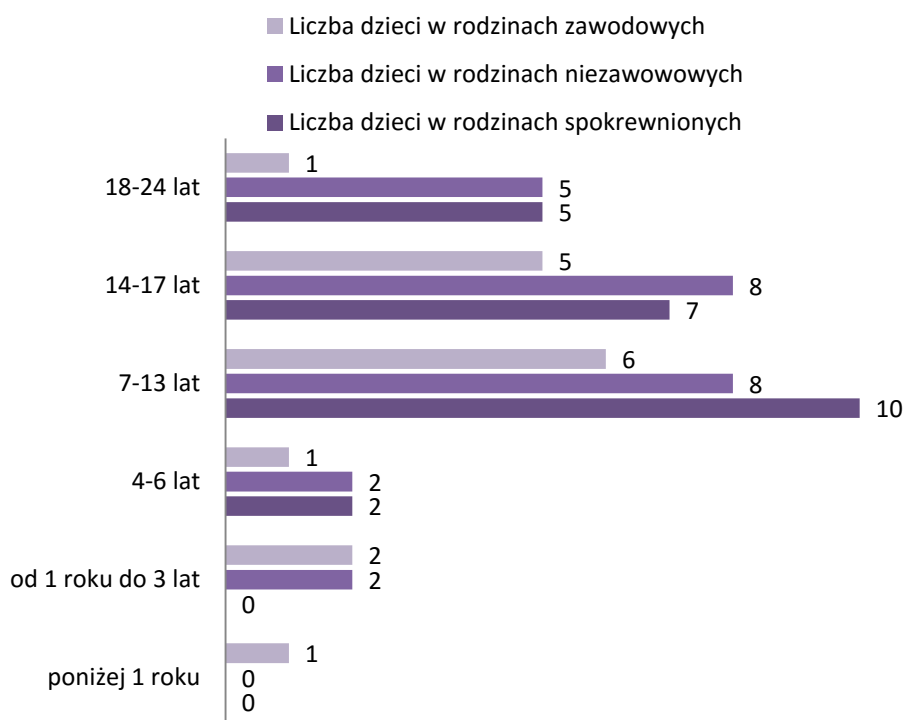
Tabela 1. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

Typ rodziny	z 1 dzieckiem	z 2 dzieci	z 3 dzieci	z 4 dzieci i więcej	ogółem
spokrewniona	15	0	3	0	18
niezawodowa	5	5	2	1	13
zawodowa	0	0	2	2	4
razem	20	5	7	3	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych.

Poniżej została zaprezentowana struktura wiekowa dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w powiecie łomżyńskim.

Rysunek 3. Charakterystyka wychowanków przebywających w rodzinach zastępczych wg wieku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych.

Z powyższych danych wynika, że najwięcej dzieci przebywających w rodzinach zastępczych jest w przedziale wiekowym 7 – 13 lat (24 dzieci) i 14 – 17 lat (20 dzieci).

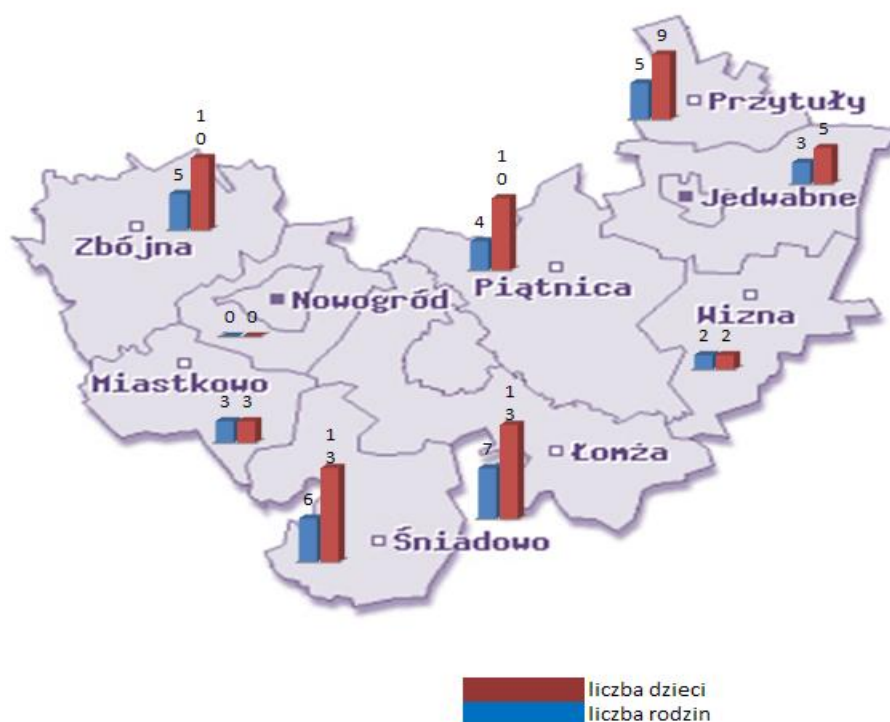
Poniższa tabela oraz wykres przedstawia liczbę rodzin zastępczych oraz umieszczonych dzieci na terenie powiatu łomżyńskiego z podziałem na gminy – stan na dzień 31.12.2015r

Tabela 2. Liczba rodzin zastępczych i dzieci na terenie powiatu łomżyńskiego.

L.p.	Gmina	Liczba rodzin zastępczych	Liczba umieszczonych dzieci
1	Łomża	7	13
2	Przytuły	5	9
3	Miastkowo	3	3
4	Nowogród	0	0
5	Jedwabne	3	5
6	Wizna	2	2
7	Zbójna	5	10
8	Śniadowo	6	13
9	Piątница	4	10
	razem	35	65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych.

Rysunek 4. Liczba rodzin oraz liczba dzieci w poszczególnych gminach powiatu łomżyńskiego.

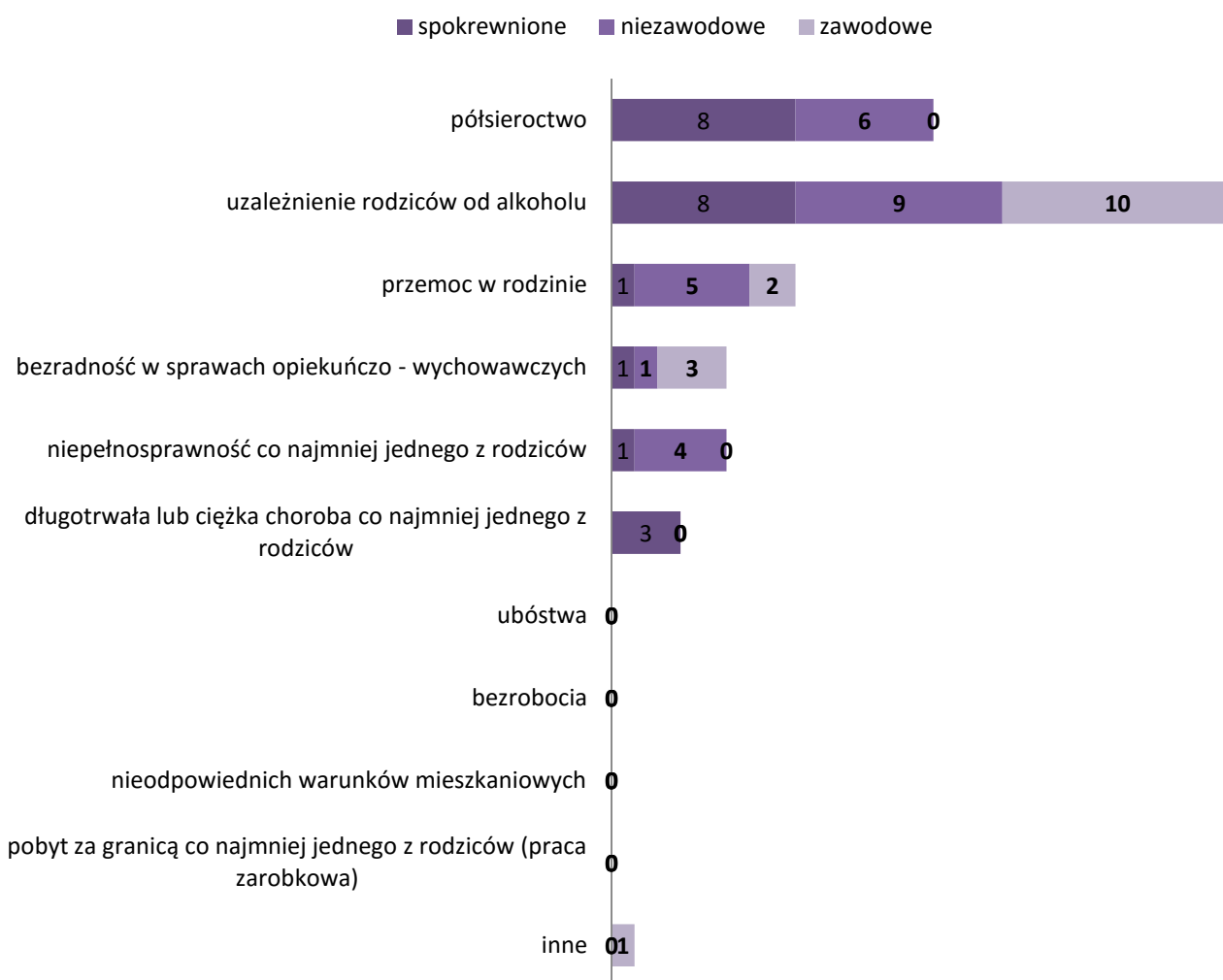
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych.

Z przedstawionych danych wynika, że najwięcej rodzin zastępczych i dzieci zamieszkuje gminę Łomża oraz Śniadowo, brak jest kandydatów na rodziców zastępczych w gminie miejsko – wiejskiej Nowogród.

W okresie sprawozdawczym:

- powstało: 6 rodzin zastępczych (2 spokrewnione, 4 niezawodowe),
- rozwiązano: 5 rodzin zastępczych (3 spokrewnione, 2 niezawodowe),
- 1 rodzina niezawodowa została przekształcona w rodzinę zawodową,
- 1 rodzina niezawodowa jest w gotowości do przyjęcia dziecka.

Rysunek 5. Powody umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej (napływ).

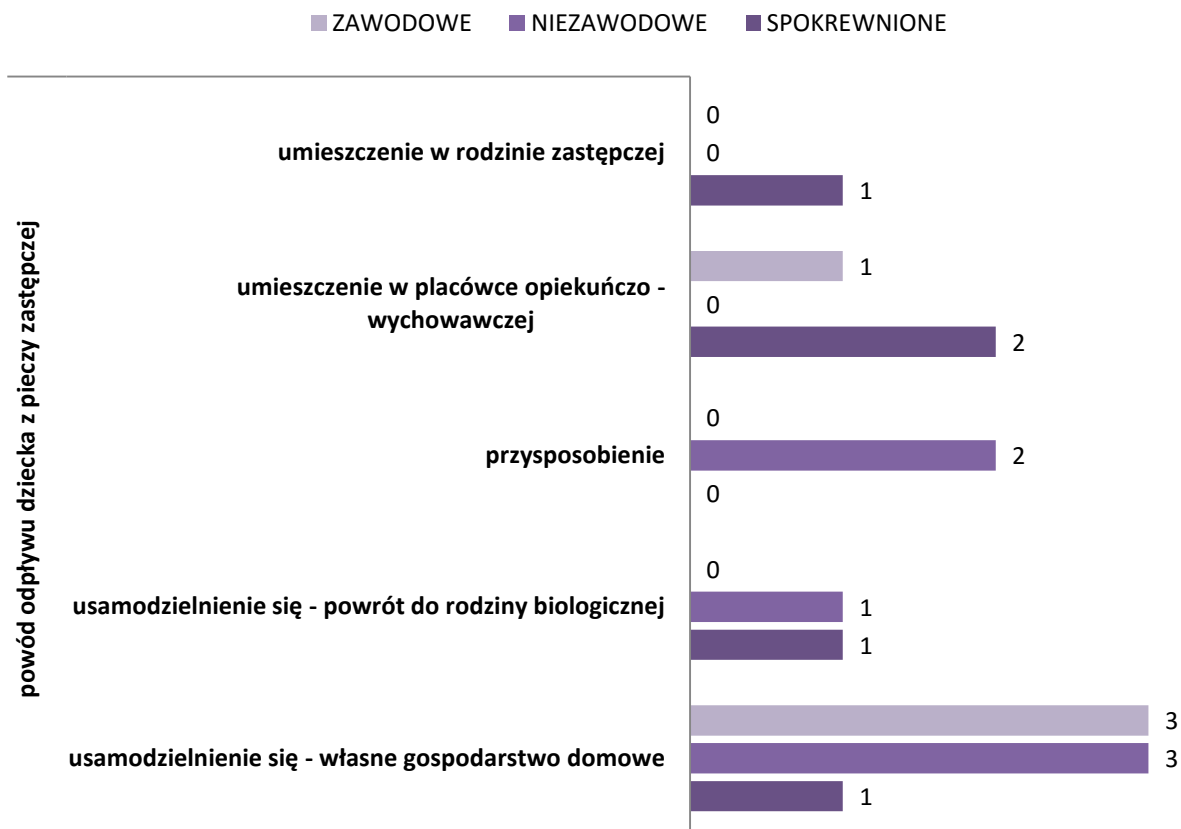
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych.

W okresie sprawozdawczym w rodzinach zastępczych przybyło **dziesięcioro dzieci**; natomiast **piętnaścioro dzieci** opuściło rodziny zastępcze, z czego:

- 1 dziecko zmieniło rodzinę zastępczą,
- 3 dzieci zostało umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych,
- 2 dzieci zostało przysposobionych,
- 9 pełnoletnich wychowanków opuściło rodziny zastępcze usamodzielniając się (w tym dwoje wychowanków usamodzielniało się powracając do rodziny biologicznej, a siedmioro usamodzielniało się, zakładając własne gospodarstwo domowe).

Ponadto jedno dziecko zostało przeniesione do innej rodziny zastępczej funkcjonującej w naszym powiecie.

Rysunek 6. Powody odpływu dzieci z pieczy zastępczej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych.

b) piecza instytucjonalna:

Powiat Łomżyński nie ma własnej placówki opiekuńczo – wychowawczej, a zatem poszukuje miejsc w innych placówkach dla swoich dzieci.

W 2015r. **siedemnaścioro** wychowanków z Powiatu przebywało w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, w tym:

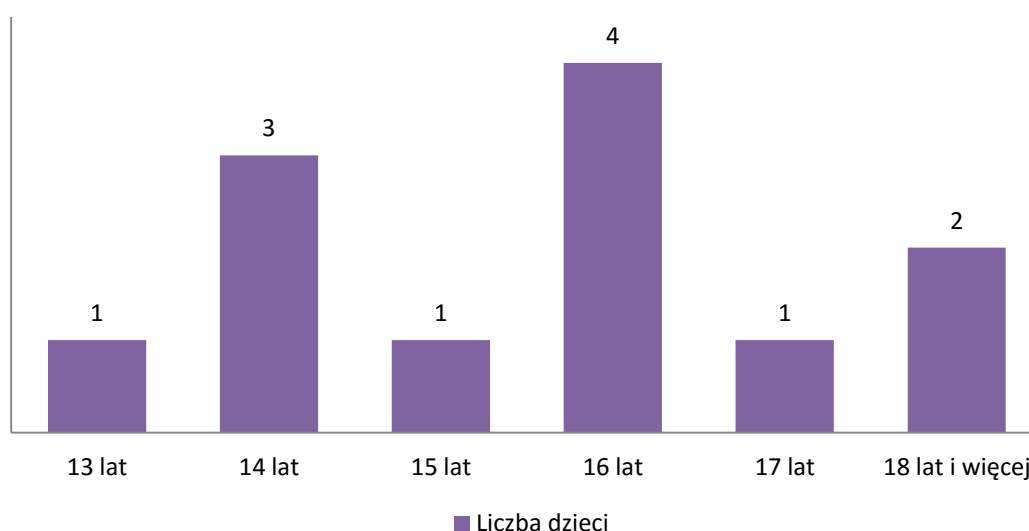
- 9 wychowanków w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Łomży,
- 6 wychowanków w Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych w Zambrowie,
- 1 wychowanek w Domu Dziecka w Supraślu,
- 1 wychowanka w Domu Dziecka w Krasnem.

W okresie sprawozdawczym umieszczono pięciu wychowanków, natomiast pięciu wychowanków opuściło placówki, w tym trzech wychowanków wróciło do domu rodzinnego, a dwóch wychowanków usamodzielniało się.

Wśród powodów umieszczenia dzieci w placówkach znalazły się:

- uzależnienie rodziców od alkoholu,
- przemoc w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Rysunek 7. Charakterystyka wychowanków ze względu na wiek (stan na dn. 31.12.2015r.).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych.

1.1.3. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży w 2015r. obejmowało opieką **osiemnastu** pełnoletnich wychowanków z rodzin zastępczych i **dwóch** wychowanków z placówek opiekuńczo – wychowawczych.

W ubiegłym roku PCPR w Łomży udzielało wychowankom następujących form pomocy:

- pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki – 16 wychowankom,

- pomocy pieniężnej na usamodzielnienie – 4 wychowankom,
- pomocy na zagospodarowanie - w formie rzeczowej – 4 wychowankom (w realizacji tego zadania uczestniczył razem z wychowankiem pracownik socjalny PCPR w Łomży, który służył radą i pomocą w trakcie zakupów),
- pomocy na pokrycie wydatków związanych z wynajmem pokoju – 4 wychowankom,
- pracy socjalnej – 20 wychowankom.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami warunkiem otrzymania powyższych świadczeń jest złożenie przez osobę usamodzielnianą co najmniej miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności indywidualnego programu usamodzielnienia zatwierdzonego przez dyrektora powiatowego centrum pomocy rodzinie. Program opracowuje wychowanek wspólnie z opiekunem usamodzielnienia lub koordynatorem pieczy zastępczej.

Aby pełniej realizować programy usamodzielnienia PCPR w Łomży pozyskiwał dla wychowanków środki finansowe z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu systemowego „Razem ku samodzielności – Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” realizowanego w latach 2008 - 2015 (do lutego 2015). Wychowankowie mieli możliwość skorzystania z indywidualizowanego i kompleksowego wsparcia w postaci różnego rodzaju kursów zawodowych, konsultacji ze specjalistami (psycholog, prawnik, doradca zawodowy), warsztatów z doradcą zawodowym, jak również otrzymali zwiększoną kwotę pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

1.1.4. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.

a) propagowanie rodzinnej pieczy zastępczej:

Propagowaniem rodzinnej pieczy zastępczej w środowisku poprzez pokazywanie dobrych wzorców w mediach zajmowało się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży i Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży. Wśród zrealizowanych działań znalazły się:

- spotkanie z okazji Święta Rodzicielstwa Zastępczego, zorganizowanego przez PCPR w dniu 29 maja 2015r. w Sali Konferencyjnej Starostwa Powiatowego w Łomży na 60 osób, w którym wzięło udział 34 rodziców zastępczych z Powiatu

Łomżyńskiego; byli także obecni: Wicestarosta Łomżyński, dyrektor Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Łomży, kierownik Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego, psycholog kliniczny, kierownicy Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu, asystenci rodzin i pracownicy PCPR w Łomży,

- piknik na 100 osób dla dzieci i rodzin zastępczych w Ośrodku Caritas Bliźnim w Ptakach zorganizowany w maju 2015r. przez Centrum Pieczy Zastępczej i Stowarzyszenie „Empatia” z udziałem pracowników PCPR,
- spotkanie opłatkowe rodzin zastępczych i adopcyjnych w „Karczmie pod Topolami” tradycyjna wigilia na 210 osób z udziałem gości zaproszonych (m.in. Pani Wiceprezydent Miasta Łomży, Wicestarosty Łomżyńskiego, przedstawiciele PCPR, Sądów Rodzinnych, Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego, służby zdrowia itp.). Organizatorem uroczystości było Centrum Pieczy Zastępczej i Stowarzyszenie „Empatia”,
- warsztaty szkoleniowo – terapeutyczne dla rodzin zastępczych z dziećmi w Ośrodku Wypoczynkowym PALEO we Władysławowie, z których skorzystała 43-osobowa grupa [w tym 3 rodziny zastępcze z dziećmi z Powiatu Łomżyńskiego (14 osób)]. Warsztaty zorganizowało CPZ w Łomży i Stowarzyszenie „Empatia”,
- koncert Mikołajkowy w Filharmonii Kameralnej w Łomży z udziałem rodzin zastępczych i dzieci z Powiatu Łomżyńskiego – organizator CPZ w Łomży,
- wyjście do Kina Milenium na film pt. „Sawa. Mały Wielki Bohater” – uczestniczyło w nim 7 dzieci z rodzin zastępczych - organizator CPZ w Łomży,
- W 2015r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży propagowało ideę rodzicielstwa zastępczego w Biuletynie Informacyjnym „Razem ku samodzielności...” podsumowującym realizację projektu za lata 2008 – 2015. W numerze znajdują się: pamiątkowe zdjęcia z udziałem rodzin zastępczych i dzieci, wywiad z matką zastępczą z terenu Powiatu pracującą od 1999r. oraz artykuł pt. „Motywacje do podjęcia roli rodziny zastępczej”.

b) szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze:

- Centrum Pieczy Zastępczej w 2015r. zakwalifikowało i przeszkoliło programem PRIDE dwie rodziny z powiatu łomżyńskiego na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Szkolenie obejmowało 60 godzin w tym 10 godzin praktyki, rozmowy indywidualne i wywiad w miejscu zamieszkania. Obie

przeszkolone rodziny pełnią już funkcję rodziny zastępczej – rodzina z Gminy Łomża od 27 czerwca 2015r. sprawuje opiekę nad dwojgiem dzieci, rodzina z Gminy Piątница od 21 sierpnia 2015r. zaopiekowała się ciężarną 16-latką, która dotychczas przebywała w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Łomży.

- W 2015r. Centrum Pieczy Zastępczej zorganizowało dla trzech rodzin zastępczych niezawodowych, w tym dla jednej z powiatu łomżyńskiego, szkolenie uzupełniające „PRIDE” do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej w wymiarze 15 godzin. Szkolenie trwało od maja do czerwca 2015r. Umowa na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej z rodziną z terenu naszego powiatu została podpisana 1 lipca 2015r.

1.1.5. Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego.

Powiat Łomżyński nie ma placówek opiekuńczo – wychowawczych, ale w 2015r. finansował pobyt swoich dzieci na terenie innych powiatów, tj. w Łomży, Zambrowie, Supraślu i Krasnem. W roku 2015 miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce łomżyńskiej wynosił 3.134 zł, w Zambrowie 3.630 zł, w Supraślu – 3.116 zł i w Krasnem – 3.010 zł.

1.1.6. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego.

W ramach zawartego porozumienia Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży w 2015r. przeprowadzało szkolenia dla rodzin zastępczych. I tak:

- w dniu 3 marca 2015r. **7 rodzin zastępczych** zawodowych i niezawodowych z powiatu łomżyńskiego przeszło szkolenie na temat:

- „Sposoby prawidłowego odżywiania dzieci”,
- „Dlaczego dziecko je za mało? Sposoby na niejadka”.

Zajęcia prowadziło dwóch dietetyków i psycholog z CPZ w Łomży,

- w dniu 7 maja 2015r. psycholog współpracujący z CPZ w Łomży przeprowadził szkolenie pn. „Trening Zastępowania Agresji wg prof. Goldsteina”, w którym uczestniczyły **3 rodziny zastępcze zawodowe z powiatu łomżyńskiego**,
- w dniu 10 sierpnia 2015r. **trzy rodziny zastępcze** zawodowe uczestniczyły w szkoleniu nt. „Role dzieci w rodzinie alkoholowej. Sylwetka psychologiczna dziecka z rodziny alkoholowej” oraz „Alkoholizm rodziców biologicznych oraz jego skutki dla rozwoju dzieci – specyfika funkcjonowania i trudności dziecka z FAS (płodowy zespół alkoholowy); praca z dzieckiem zaburzonym z FAS”. Szkolenie odbywało się w Ośrodku Wypoczynkowym PALEO we Władysławowie, gdzie rodziny wypoczywały z dziećmi. Zajęcia prowadziły psycholog i pedagog z CPZ w Łomży,
- w dniu 9 listopada 2015r. Grupa Ratownicza Stowarzyszenia Pomocy Rodzinom „Nadzieja” w siedzibie CPZ w Łomży przeprowadziła szkolenie na temat: „Pierwsza pomoc medyczna – podstawy udzielania pomocy dzieciom i dorosłym”, w którym uczestniczyło **7 rodzin zastępczych** z terenu powiatu,
- w dniu 26 listopada 2015r. PCPR w Łomży zorganizowało szkolenie dla rodzin zastępczych z powiatu łomżyńskiego nt. „Alkoholizm rodziców biologicznych i jego skutki dla rozwoju dzieci – specyfika funkcjonowania i trudności dziecka z FAS; praca z dzieckiem zaburzonym z FAS”. W szkoleniu uczestniczyło **31 rodziców zastępczych**. Zajęcia prowadziły psycholog i pedagog z CPZ w Łomży.

1.1.7. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:

a) grup wsparcia,

b) specjalistycznego poradnictwa.

W siedzibie Starostwa Powiatowego w Łomży funkcjonuje Punkt Doradczo – Konsultacyjny utworzony ze środków EFS w ramach projektu, gdzie w miesiącu styczniu i lutym 2015r. przyjmowali specjaliści: z konsultacji prawnych skorzystało **3 rodziców zastępczych**, zaś w konsultacjach z psychologiem uczestniczyło: **13 rodziców**

zastępczych, 4 rodziców biologicznych i 10 dzieci pozostających w rodzinach zastępczych.

Od marca do grudnia 2015r. w Punkcie Doradczo – Konsultacyjnym pracował doświadczony psycholog kliniczny, którego zatrudnienie zostało sfinansowane ze środków Powiatu. Z poradnictwa skorzystało **13 rodziców zastępczych, 5 wychowanków i 2 rodziców biologicznych**. Specjalista sporządził 15 opinii psychologicznych rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; ponadto uczestniczył w **15 posiedzeniach** zespołów oceniających sytuację dzieci w rodzinach zastępczych.

Centrum Pieczy Zastępczej organizowało także rodzinom zastępczym i dzieciom dostęp do bezpłatnych porad psychologa i prawnika. W 2015r. psycholog sporządził: 8 opinii psychologicznych o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (dla rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych), 2 opinie psychologiczne dla kandydatów na rodzinę zastępczą zawodową, 1 opinię dla kandydatów na rodzinę zastępczą spokrewnioną.

1.1.8. Powołanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Powiat Łomżyński nie ma placówek opiekuńczo – wychowawczych, a zatem nie było potrzeby powoływania centrum.

1.1.9. Wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Zarządzeniem Nr 34 z dnia 14 października 2011r. Starosta Łomżyński wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie łomżyńskim.

1.1.10. Zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.

Przy umieszczaniu dziecka w pieczy zastępczej Centrum Pieczy Zastępczej i PCPR w Łomży przekazywało rodzinom zastępczym informację o stanie zdrowia dziecka, niezbędną dokumentację medyczną oraz udzielało pomocy w dotarciu do specjalistów.

1.1.11. Prowadzenie rejestru danych , o których mowa w art. 46.

Rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe przedstawiły w Centrum Pieczy Zastępczej zaświadczenia o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Po otrzymaniu zaświadczeń lekarskich rejestr został przekazany do sądu.

1.1.12. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.

Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży i PCPR w Łomży przekazuje niezbędną dokumentację dzieci rodzinom zastępczym, m.in. książeczki zdrowia, akty urodzenia, dokumenty szkolne.

1.1.13. Finansowanie:

- a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo – wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu oraz pomocy dla usamodzielnianych wychowanków.

Zgodnie z ustawą dla rodzin zastępczych przysługuje świadczenie na częściowe pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem dziecka:

Tabela 3. Wysokość miesięcznego świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej.

<u>Rodzaj rodziny:</u>	Wysokość miesięcznego świadczenia na pokrycie częściowych kosztów utrzymania dziecka (zgodnie z ustawą nie niższe niż)	
	w przypadku dziecka zdrowego:	w przypadku dziecka z niepełnosprawnością:
<u>Spokrewniona</u>	<u>660</u>	<u>860</u>
<u>Niezawodowa</u>	<u>1.000</u>	<u>1.200</u>
<u>Zawodowa</u>	<u>1.000 plus koszty wynagrodzenia rodziny</u>	<u>1.200</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych.

W ubiegłym roku Dyrektor PCPR wydał **61 decyzji administracyjnych** dot. pomocy rodzinom zastępczym i pełnoletnim wychowankom z pieczy oraz **52 decyzje administracyjne** w kwestii odpłatności rodziców biologicznych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży w 2015r. na pomoc dla **41 rodzin zastępczych i 18 pełnoletnich wychowanków** wydatkowało ogółem **kwotę 1.048.293 zł**, z tego:

- kwota 304.630,08 zł została zrefundowana przez inne powiaty: wysokomazowiecki, zambrowski, ełcki, sokólski, kolneński, węgorszewski, grajewski, bielski, miasto Łomża, Gdańsk, Ruda Śląska i Warszawa za pobyt 36 dzieci przebywających na terenie powiatu łomżyńskiego,
- kwotę 425.116,05 zł wydatkowano na 44 dzieci z naszego powiatu przebywające w rodzinach zastępczych na terenie powiatu łomżyńskiego,
- kwota 203.129,56 zł została przekazana innym powiatom (ostrołęckiemu, wysokomazowieckiemu, ostrowskiemu i wołomińskiemu, miastu Łomża) na 14 dzieci pochodzących z powiatu łomżyńskiego
- **kwotę 102.418,30 zł** wydatkowano dla **18 usamodzielnianych** wychowanków z rodzin zastępczych, z tego:

- 3 wychowankom przyznano pomoc na pokrycie wydatków związanych z wynajmem pokoju na łączną kwotę 10.130 zł,
- 2 wychowanków otrzymało pomoc pieniężną na usamodzielnienie w kwocie ogółem 9.900 zł,
- 4 wychowanków otrzymało ze środków powiatu pomoc rzeczową na kwotę 19.000 zł,
- 14 wychowanków otrzymało pomoc na kontynuowanie nauki na ogólną kwotę 63.388,30 zł.

Na pomoc dla 2 pełnoletnich wychowanków z **placówek opiekuńczo – wychowawczych** wydatkowano ogółem **kwotę 29.058 zł**, z tego:

- kwotę 9.882 zł na pomoc z tytułu kontynuowania nauki dla 2 wychowanków,
- kwotę 13.176 zł na pomoc pieniężną dla 2 wychowanków,
- kwotę 6.000 zł na pomoc na pokrycie wydatków związanych z wynajmem pokoju dla 1 wychowanka.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży finansowało także koszty pobytu **17 wychowanków** w placówkach opiekuńczo– wychowawczych. Na ten cel wydatkowano **489.289,95 zł**, i tak:

- na utrzymanie 9 wychowanków w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Łomży kwotę 281.542,72 zł,

- na utrzymanie 6 wychowanków w Placówkach Opiekuńczo – Wychowawczych w Zambrowie kwotę 166.684,90 zł ,
- na utrzymanie 1 wychowanka w Domu Dziecka w Supraślu – 21.698 zł,
- na utrzymanie 1 wychowanki w Domu Dziecka w Krasnem – 19.354,33 zł.

Wszystkie środki finansowe zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

Wytaczanie powództwa alimentacyjnego od rodziców biologicznych.

Zgodnie z art. 38 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie wytacza powództwo o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy od umieszczenia dziecka w pieczy upłynął rok. W 2015r. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży złożył do Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Łomży ogółem **6 pozwów o alimenty** na rzecz dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych- pięć spraw zostało zakończonych, jedna jest w toku. Sąd rodzinny zasądził alimenty od czworga rodziców biologicznych, w jednym przypadku powództwo zostało oddalone. Jedna matka biologiczna płaci alimenty na swoje dziecko w wysokości 20 zł miesięcznie, troje rodziców zasądzonych alimentów nie płaci. Do wszczęcia egzekucji alimentów niezbędne jest złożenie przez rodziców zastępczych wniosku u komornika. Wszystkie podjęte dotychczas postępowania komornicze okazały się bezskuteczne.

Odpłatność gmin za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.

Od 2012 roku gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej (w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo – wychowawczej) ponosi wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2015r. 8 gmin z powiatu łomżyńskiego refundowało koszty pobytu dzieci w pieczy zastępczej w wysokości 10%, 30% i 50%. Były to gminy: Łomża, Przytuły, Miastkowo, Nowogród, Wizna, Zbójna, Śniadowo i Piątnica. Łączny koszt gmin wyniósł 135.502,82 zł.

Tabela 4. Refundacja kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej wg gmin.

Gmina:	Koszty pobytu refundowane przez gminy w wysokości:			Łączna kwota refundacji:
	10%	30%	50%	
Łomża	9.804,39	9.672,61	6.000	25.477
Przytuły	x	2.026,20	583	2.609,2
Miastkowo	x	x	18.600	18.600
Nowogród	x	x	12.000	12.000
Jedwabne	x	x	x	x
Wizna	2.217,93	1.200	x	3.417,93
Zbójna	7.822,97	1.802,49	30.749,50	40.374,96
Śniadowo	3.472,38	4.841,91	x	8.314,29
Piątnica	4.047,77	5.384,96	15.276,71	24.709,44
SUMA	27.365,44	24.928,17	83.209,21	135.502,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zastanych.

- b) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego.**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży szkolenia rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze zleciło Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży na mocy porozumienia. O tej kwestii jest mowa w pkt. 4 niniejszego sprawozdania.

- 1.1.14. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3.**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży w 2015 r. przekazało elektronicznie dwa półroczne sprawozdania rzeczowo – finansowe Wojewodzie Podlaskiemu z zastosowaniem systemu informatycznego.

1.1.15. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8.

W 2015 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży nie przekazywało informacji do biura informacji gospodarczej.

1.2. Współpraca międzyinstytucjonalna.

W 2015 r. PCPR w Łomży ściśle współpracowało z Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży, z którym razem realizowało zadania z pieczy zastępczej na podstawie zawartego porozumienia. CPZ zapewniało m.in.: opiekę koordynatora rodzinom zastępczym niespokrewnionym z dzieckiem, szkoliło rodziny zastępcze i kandydatów na rodziny zastępcze, diagnozowało dzieci z pieczy zastępczej, regulowało sytuację prawną dzieci i zgłaszało je do adopcji. W 2015r. Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży uregulowało sytuację prawną dwojga dzieci, czworo zgłosiło do Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego w Łomży, troje dzieci zostało adoptowanych. Komisja powołana przez Dyrektora CPZ razem z przedstawicielem PCPR w Łomży dokonywała 4 razy w roku oceny dzieci przebywających w rodzinach zastępczych.

W 2015r. w siedzibie PCPR zorganizowano **44 zespoły oceniające sytuację dzieci przebywających w 23 rodzinach zastępczych: spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych**. Na posiedzeniach zespołów dokonuje się **oceny sytuacji dziecka** pod kątem:

- ✓ czy sytuacja rodziny biologicznej pozwala na podejmowanie działań zmierzających do powrotu dziecka;
- ✓ czy stan zdrowia dziecka wymaga specjalistycznego leczenia;
- ✓ czy dziecko rozwija się prawidłowo pod względem zdrowia psychofizycznego;
- ✓ czy edukacja przebiega prawidłowo;
- ✓ czy istnieją jakieś niezaspokojone potrzeby, które należy zaspokoić;
- ✓ czy piecza zastępcza jest dla dziecka najlepszą formą wsparcia w rozwoju;
- ✓ czy planu pomocy dziecku należy kontynuować w przyjętej formie czy zmodyfikować.

W zespołach uczestniczyli: rodzice zastępczy, rodzice biologiczni, koordynatorzy: PCPR i CPZ, pracownicy socjalni PCPR, przedstawiciele Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego w Łomży, ośrodków pomocy społecznej, kuratorzy, pedagodzy i wychowawcy ze szkół i specjaliści z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Łomży. W posiedzeniach biorą udział również małoletni ze względu na wprowadzony w nowelizacji ustawy obowiązek wysłuchania dziecka, jeżeli wiek i stopień dojrzałości dziecka na to pozwalają. Na podstawie zebranych na posiedzeniach informacji sporządzono 46 ocen sytuacji małoletnich, które zostały przekazane do Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej w 2015r. współpracował z ośrodkami pomocy społecznej m.in. w celu zgromadzenia dokumentacji niezbędnej do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej oraz ustalenia odpłatności rodziców biologicznych za pobyt swoich dzieci w rodzinach zastępczych. OPS – y monitorują sytuację rodziców biologicznych i uczestniczą w realizacji Planów Pomocy Dzieciom w rodzinach zastępczych. Ośrodki Pomocy Społecznej z powiatu łomżyńskiego refundowały w ubiegłym roku koszty pobytu swoich dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach (10%, 30% i 50% świadczeń).

Ze szkołami kontaktowano się w celu ustalenia sytuacji dydaktyczno – wychowawczej dzieci oraz oceny współpracy rodziców biologicznych i rodziców zastępczych ze szkołą.

Współpraca z sądami polegała na przesyłaniu dwa razy w roku opinii o dzieciach przebywających w pieczy zastępczej oraz na ustalaniu miejsca zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go w pieczy zastępczej.

Pracownicy socjalni PCPR utrzymują kontakty z kuratorami zawodowymi i społecznymi w celu wymiany informacji o swoich podopiecznych.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej współpracował również z innymi powiatowymi centrami pomocy rodzinie zawierając porozumienia w sprawie przyjęcia, warunków pobytu i wysokości wydatków na opiekę i wychowanie dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i placówkach. W roku 2015r. powiat łomżyński zawarł 6 porozumień z innymi powiatami.

Współpraca międzyinstytucjonalna jest niezbędna do zapewnienia dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej optymalnych warunków do rozwoju. Rodziny zastępcze borykają się na co dzień z wieloma problemami w prawidłowym sprawowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Z obserwacji pracowników organizatora wynika, iż istnieje duże zapotrzebowanie na wsparcie specjalistyczne rodzin zastępczych, zwłaszcza spokrewnionych wychowujących nastolatków, które obok problemów finansowych borykają się z poważnymi problemami wychowawczymi. Przepaść pokoleniowa znacznie utrudnia dziadkom porozumienie z dojrzewającym, zbuntowanym nastolatkiem. Młodzieży umieszczonej w rodzinach zastępczych trudno uniknąć dziedziczenia określonych patologii rodzinnych – nieodpowiedzialności, słabych więzi emocjonalnych, bezradności, zaś dziadkowie czasami powielają wzorce i metody wychowawcze stosowane – bez powodzenia – wobec własnych dzieci. Rodzice zastępczy potrzebują wsparcia w zakresie: rozwijania umiejętności wychowawczych, komunikacji, konstruktywnego rozwiązywania sytuacji trudnych oraz wiedzy dotyczącej potrzeb rozwojowych dzieci powierzonych ich pieczy. Szczególnego wsparcia wymagają również rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi, których wychowywanie implikuje konieczność stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Problemem jest również fakt, iż na naszym terenie brakuje specjalistów pracujących z dziećmi z pewnego rodzaju schorzeniami typu: FAS, ADHD czy rzadkimi chorobami genetycznymi. W rodzinach zastępczych z terenu powiatu łomżyńskiego przebywa **dziewięćcioro dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością** (w tym jedno dziecko poruszające się na wózku inwalidzkim oraz jedno dziecko leżące, niezdolne do samodzielnej egzystencji).

Współpraca między instytucjami wspierającymi rodzinę i dziecko pozwala na zapewnienie podopiecznym zindywidualizowanego i kompleksowego wsparcia.

II. Domy pomocy społecznej

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Powiat Łomżyński prowadzi dwa domy pomocy społecznej, które są prowadzone na podstawie zezwolenia wydanego przez Wojewodę Podlaskiego na czas nieokreślony:

- **Dom Pomocy Społecznej PKPS im. Wiktorii Kowalewskiej w Łomży** dla 30 osób w podeszłym wieku i **Filia Domu w Kownatach** dla osób przewlekle psychicznie chorych dla 20 osób;
- **Dom Pomocy Społecznej pw. św. Franciszka z Asyżu w Tykocinie** dla 54 osób przewlekle psychicznie chorych (kobiet).

Na dzień 31 grudnia 2015 roku w domach pomocy społecznej przebywało **104 mieszkańców**, z tego:

- skierowanych przed 2004 rokiem - 25 mieszkańców;
- skierowanych i umieszczonych po 2004 roku - 79 mieszkańców.

Na osoby skierowane do domów pomocy społecznej przed 1 stycznia 2004 roku, powiat otrzymuje dotację celową.

Osoby ponoszą miesięczną odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej w wysokości 70% posiadanego dochodu.

Dla osób skierowanych i umieszczonych w domach po 1 stycznia 2004 r., zgodnie z art. 60, ust. 1 ustawy o pomocy społecznej – pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania.

Opłatę za pobyt w domu wnoszą w kolejności:

- 1) mieszkaniec domu, nie więcej niż 70% dochodu,
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi, zgodnie z zawartą umową z gminą,
- 3) gmina, z której osoba została skierowana – w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej, a opłatą mieszkańca i rodziny.

W kwestii domów pomocy Dyrektor PCPR w Łomży wydał **52 decyzje administracyjne**.

Domy pomocy społecznej świadczą: usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb mieszkańców.

2.1. Dom Pomocy Społecznej PKPS im. Wiktorii Kowalewskiej w Łomży.

Dom Pomocy Społecznej im. Wiktorii Kowalewskiej w Łomży prowadzi Polski Komitet Pomocy Społecznej na zlecenie Starosty Łomżyńskiego. Placówka dysponuje 30 miejscami. W 2015 r. w DPS przebywało **6 mieszkańców umieszczonych przed 1 stycznia 2004 r.** utrzymywanych z dotacji celowej budżetu państwa i **24 mieszkańców umieszczonych po 1 stycznia 2004 r.**, za których koszt poza mieszkańcem ponosi rodzina i gmina z której pensjonariusz pochodzi. W 2015 r. koszt utrzymania mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej w Łomży wynosił **3 073 zł**.

Na dzień 31.12.2015 roku w w/w Domu przebywało 30 mieszkańców. W ciągu roku **umieszczono 12 osób i 12 osób odeszło**, w tym: 3 do innej placówki, 2 do rodziny, 1 osoba się usamodzielniała i 6 osób zmarło. Na koniec grudnia 2015 r. w DPS w Łomży było **16 osób ubezwłasnowolnionych całkowicie**. Opiekunami prawnymi tych mieszkańców są członkowie rodzin, pracownicy DPS i inne osoby wyznaczone przez Sąd.

Charakterystyka mieszkańców.

Tabela 5. Charakterystyka mieszkańców w zakresie poruszania się.

Sprawność ruchowa	Liczba mieszkańców
Na wózkach inwalidzkich	1
Przy pomocy sprzętu ortopedycznego	2
Osoby leżące	12
Poruszający się samodzielnie	15
Razem	30

Tabela 6. Mieszkańcy ze względu na płeć i wiek.

Wiek mieszkańców	Ogółem
41 - 60 lat	3
61 - 74 lat	10
74 lat i więcej	17
Razem	30

Tabela 7. Źródła opłacania za pobyt w domu pomocy społecznej.

Źródło opłacania	Ogółem
Emerytura, renta, renta socjalna	29
Zasiłek stały	1
Razem	30

Mieszkańcy skierowani do domu pomocy społecznej przed 1 stycznia 2004 r. pochodzą z następujących gmin: g. Turośl, m. Łomża, m. Ostrołęka, m. Jedwabne.

Tabela 8. Mieszkańcy DPS przyjęci na nowych zasadach wg miejsca pochodzenia.

Lp.	Gmina	Ogółem
1.	Miasto Łomża	10
2.	Turośl	1
3.	Przytuły	1
4.	Mława	1
5.	Jedwabne	4
6.	Zbójna	1
7.	Piątnica	1
8.	Wysokie Mazowieckie	1
9.	Czyżew	1
10.	Szepietowo	1
11.	Miastkowo	1
12.	Goworowo	1
Razem		24

W zakresie usług bytowych Dom zapewnia miejsce zamieszkania w budynku 3 kondygnacyjnym, bez barier architektonicznych, wyposażonym w windę osobową oraz system instalacji przeciwpożarowej i przyzywowej.

W celu określenia indywidualnych potrzeb mieszkańca oraz zakresu usług powołany jest zespół terapeutyczno - opiekuńczy, którego zadaniem jest opracowanie indywidualnych planów wsparcia mieszkańca oraz wspólna z mieszkańcem ich realizacja.

W 2015 r. w skład Zespołu działającego w Domu Pomocy Społecznej PKPS w Łomży wchodziło 15 pracowników zatrudnionych na umowę o pracę.

2.2. Dom Pomocy Społecznej PKPS im. Wiktorii Kowalewskiej – filia w Kownatach.

W dniu 24 marca 2015 r. Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Łomży uruchomił Filię Domu Pomocy Społecznej im. Wiktorii Kowalewskiej w Kownatach dla 20 osób (kobiet i mężczyzn) przewlekłe psychicznie chorych. Na koniec grudnia 2015 r. w placówce przebywało 20 osób - 11 mężczyzn i 9 kobiet. W ciągu roku 1 osoba została przeniesiona do placówki macierzystej w Łomży. Na koniec grudnia 2015 r. w DPS w Kownatach było **6 osób ubezwłasnowolnionych całkowicie**. Opiekunami prawnymi tych mieszkańców są członkowie rodzin, pracownicy DPS i inne osoby wyznaczone przez Sąd.

W 2015 r. koszt utrzymania mieszkańca w Domu Pomocy Społecznej w Łomży wynosił **3 073 zł**.

Charakterystyka mieszkańców.

Tabela 9. Charakterystyka mieszkańców w zakresie poruszania się.

Sprawność ruchowa	Liczba mieszkańców
Na wózkach inwalidzkich	0
Przy pomocy sprzętu ortopedycznego	1
Osoby leżące	0
Poruszający się samodzielnie	19
Razem	20

Tabela 10. Mieszkańcy ze względu na płeć i wiek.

Wiek mieszkańców	Ogółem
19-40 lat	7
41-60 lat	7
61-74 lat	3
74 lat i więcej	3
Razem	30

Tabela 11. Źródła opłacania za pobyt w domu pomocy społecznej.

Źródło opłacania	Ogółem
Emerytura, renta, renta socjalna	17
Zasiłek stały	3
Razem	30

Tabela 12. Mieszkańcy DPS przyjęci na nowych zasadach wg miejsca pochodzenia.

Lp.	Gmina	Ogółem
1.	Miasto Łomża	3
2.	Szczuczyn	1
3.	Przytuły	1
4.	Miasto Iława	1
5.	Śniadowo	1
6.	Boćki	1
7.	Piątnica	1
8.	Miasto Dąbrowa Białostocka	2
9.	Miasto Grajewo	1
10.	Wizna	2
11.	Miastkowo	2
12.	Miasto Zambrów	1
13.	Goniądz	1
14.	Miasto Białystok	1
15.	Gmina Grajewo	1
Razem		20

Dom Pomocy Społecznej mieści się na paterze w budynku 2 kondygnacyjnym, bez barier architektonicznych, wyposażonym w windę osobową oraz system instalacji przeciwpożarowej i przyzywowej. Na piętrze znajduje się Środowiskowy Dom Samopomocy.

W celu określenia indywidualnych potrzeb mieszkańca oraz zakresu usług powołany jest zespół terapeutyczno - opiekuńczy, którego zadaniem jest opracowanie indywidualnych planów wsparcia mieszkańca oraz wspólna z mieszkańcem ich realizacja.

W 2015 r. skład Zespołu działającego w Domu Pomocy Społecznej PKPS w Łomży wchodziło 8 pracowników zatrudnionych na umowę o pracę.

2.3. Dom Pomocy Społecznej pw. Św. Franciszka z Asyżu w Tykocinie.

Dom Pomocy Społecznej w Tykocinie prowadzi Caritas Diecezji Łomżyńskiej na zlecenie Starosty Łomżyńskiego. Placówka dysponuje 54 miejscami. W 2015 r. w DPS przebywało **19 mieszkańek umieszczonych przed 1 stycznia 2004 r.** utrzymywane z dotacji celowej budżetu państwa i **35 mieszkańek umieszczonych po 1 stycznia 2004 r.,** za których koszt poza mieszkańcem ponosi rodzina i gmina z której pensjonariuszka pochodzi. W 2015 r. koszt utrzymania mieszkanki w Domu Pomocy Społecznej w Tykocinie wynosił **2 911 zł.**

Na dzień 31.12.2015 roku w w/w Domu przebywały 54 mieszkanki. W ciągu roku przyjęto 4 osoby na nowych zasadach. Odeszło 4 kobiety, w tym: 2 zmarło, 1 wróciła do rodziny i 1 przeszła do Domu Pomocy Społecznej w Białowieży. Na koniec grudnia 2015 r. w DPS w Tykocinie było **11 osób ubezwłasnowolnionych całkowicie i 3 częściowo ubezwłasnowolnione.** Opiekunami prawnymi i kuratorami tych mieszkańek są członkowie rodzin i pracownicy DPS.

Charakterystyka mieszkańców.

Tabela 13. Charakterystyka mieszkańców w zakresie poruszania się.

Sprawność ruchowa	Liczba osób
Na wózkach inwalidzkich	2
Przy pomocy balkonika, laski	2
Sprawni ruchowo	49

Osoby leżące	1
Razem	54

Tabela 14. Mieszkańcy ze względu na wiek.

Wiek mieszkańców	Liczba osób
19-40 lat	5
41 - 60 lat	13
61-74 lat	17
74 lat i więcej	19
Razem	54

Tabela 15. Źródła opłacania za pobyt w domu pomocy społecznej.

Źródło opłacania	Liczba osób
Mieszkańcy umieszczeni przed 1 stycznia 2004 r.	
Emerytura, renta + dotacja	17
Zasiłek stały + dotacja	2
Razem	19
Mieszkańcy umieszczeni po 1 stycznia 2004 r.	
Mieszkaniec/emerytura, renta	32
Mieszkaniec /zasiłek stały	3
Gmina	33
Rodzina	2

Tabela 16. Mieszkańcy DPS przyjęci na nowych zasadach wg miejsca pochodzenia.

Gmina	Liczba osób
Miasto Łomża	1
Michałowó	2
Suraz	1
Zabłudów	1
Miasto Białystok	15
Rutki	1

Zambrów	3
Radziłów	1
Hajnówka	1
Ciechanowiec	1
Kobylin Borzymy	1
Brańsk	1
Boćki	2
Zawady	1
Dąbrowa Białostocka	1
Nowe Piekuty	1
Wysokie Mazowieckie	1
Razem	35

W zakresie usług bytowych Dom zapewnia miejsce zamieszkania w budynku dwukondygnacyjnym bez barier architektonicznych, wyposażonym w windę oraz system instalacji przeciwpożarowej i przyzywowej. Mieszkańcy zamieszkują w 15 pokojach, spełniających wymogi obowiązującego standardu. Dom zapewnia mieszkańcom 3 posiłki dziennie, z uwzględnieniem zalecanych diet.

W celu określenia indywidualnych potrzeb mieszkańca oraz zakresu usług powołany jest Zespół terapeutyczno - opiekuńczy, którego zadaniem jest opracowanie indywidualnych planów wsparcia mieszkańca oraz wspólna z mieszkańcem ich realizacja.

W 2015 r. skład Zespołu działającego w Domu Pomocy Społecznej w Tykocinie wchodziło 20 pracowników zatrudnionych na umowę o pracę.

W domach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu łomżyńskiego każdy mieszkaniec jest indywidualną osobowością, która oczekuje wsparcia i pomocy, a także przyjaźni i więzi, która zaspokoi jego odrzucenie ze strony rodziny i ochroni od lęku przed samotnością.

Pracownicy domów pomocy społecznej dokładają wszelkich starań, aby każdy mieszkaniec mógł w pełni uczestniczyć w życiu Domu i w pełni czuć się jednym z domowników.

III. Realizacja zadań pomocy społecznej z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat

3.1. Środowiskowy Dom Samopomocy w Kownatach.

Zgodnie z art. 20 ust 1, pkt 2 ustawy o pomocy społecznej – „Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi”.

Osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w ośrodku wsparcia³.

Ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są: środowiskowy dom samopomocy lub klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.

Na terenie powiatu łomżyńskiego funkcjonuje jeden środowiskowy dom samopomocy o zasięgu ponadgminnym – **Środowiskowy Dom Samopomocy w Kownatach** (do dnia 31 grudnia 2015 roku funkcjonujący pod nazwą Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Kownatach).

Środowiskowy Dom Samopomocy w Kownatach prowadzony jest przez Polski Komitet Pomocy Społecznej – Zarząd Okręgowy w Łomży na zlecenie Powiatu Łomżyńskiego. Podstawowym zadaniem Domu jest świadczenie usług w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

³ Zgodnie z art. 51 ust.1 ustawy o pomocy społecznej.

Dom posiada 53 miejsca dziennego pobytu, w tym 8 miejsc całodobowego pobytu.

W kwestii dziennego pobytu ŚDS funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach od 7³⁰ do 15³⁰, w tym co najmniej przez 6 godzin dziennie prowadzone są zajęcia z uczestnikami, a pozostały czas przeznaczony jest na czynności porządkowe, przygotowanie zajęć, prowadzenie dokumentacji, a także zapewnienie opieki uczestnikom w trakcie dowożenia na zajęcia i odwożenia po zajęciach.

Osoby korzystające z miejsc całodobowego pobytu mają zapewnione usługi odpowiednie do ich niezbędnych potrzeb, w tym co najmniej 10 godzin na dobę przeznaczają się na czas wolny i wypoczynek nocny uczestników.

Okres korzystania z miejsca całodobowego pobytu w Domu nie może być jednorazowo dłuższy niż 3 miesiące, z możliwością przedłużenia do 6 miesięcy w uzasadnionych przypadkach, przy czym maksymalny okres pobytu całodobowego osoby w roku kalendarzowym nie może być dłuższy niż 8 miesięcy.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy w Kownatach dzielili się na następujące typy:

- typu A – osoby przewlekle psychicznie chore – 20 osób,
- typu B – osoby upośledzone umysłowo – 33 osoby.

Na zajęcia organizowane przez ŚDS uczęszczało 53 osoby, w tym 8 osób skierowanych na pobyt całodobowy. Z wszystkich osób uczęszczających na zajęcia 25 to kobiety, a 28 to mężczyźni. Wiek uczestników plasuje się w przedziale od 22 lat do 85 lat. Wśród uczestników 15 osób jest ubezwłasnowolnionych całkowicie, ich opiekunami prawnymi są członkowie rodziny. Główne schorzenia uczestników Domu to: schizofrenia, niepełnosprawność intelektualna oraz zaburzenia neurologiczne.

W 2015 roku średnia frekwencja uczestników dziennego pobytu wyniosła 34,56 osób/dziennie. W poszczególnych miesiącach frekwencja przedstawiała się następująco:

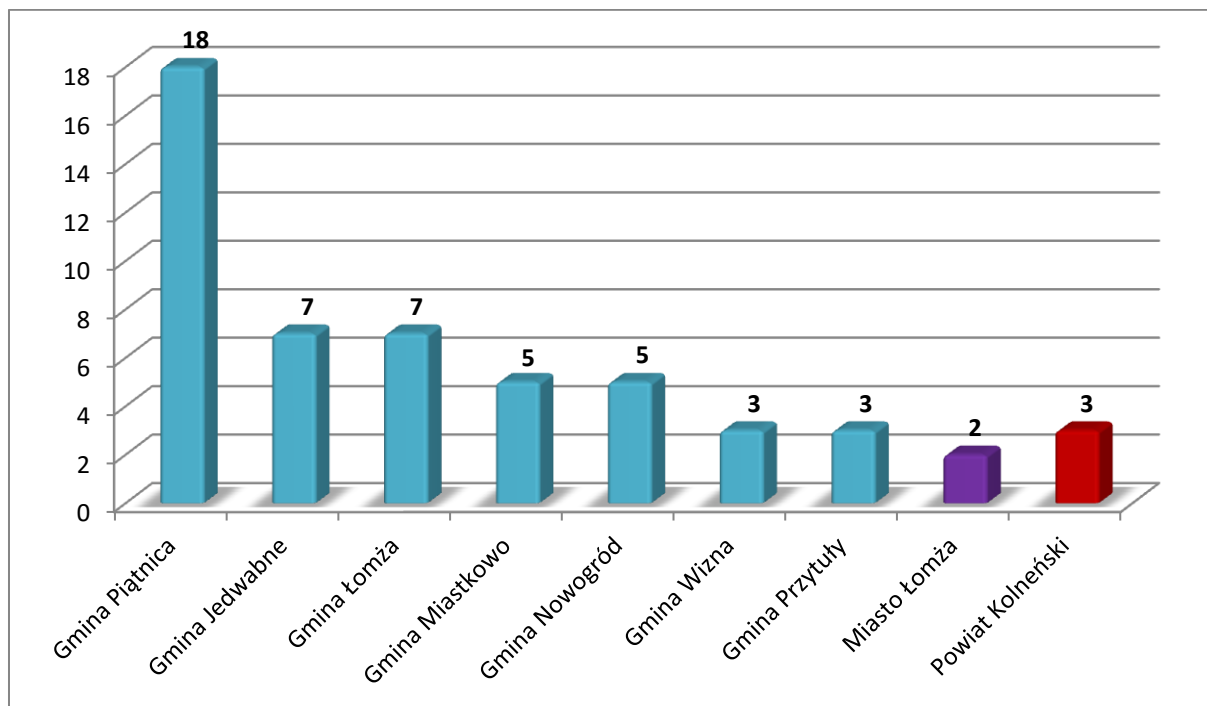
- styczeń 2015 – 39 uczestników / dzień,
- luty 2015 – 39,70 uczestników / dzień,
- marzec 2015 – 38,36 uczestników / dzień,
- kwiecień 2015 – 29,14 uczestników / dzień,
- maj 2015 – 33,10 uczestników / dzień,

- czerwiec 2015 – 33,63 uczestników / dzień,
- lipiec 2015 – 36,46 uczestników / dzień,
- sierpień 2015 – 28,60 uczestników / dzień,
- wrzesień 2015 – 30,31 uczestników / dzień,
- październik 2015 – 32,54 uczestników / dzień,
- listopad 2015 – 37,35 uczestników / dzień,
- grudzień 2015 – 36,61 uczestników / dzień.

W roku sprawozdawczym z miejsc całodobowego pobytu skorzystało ogółem 13 osób, średni czas pobytu wyniósł 3,5 miesiąca.

Uczestnicy ŚDS pochodzą głównie z terenu powiatu łomżyńskiego – 48 osób (z gmin: Miastkowo – 5 osób, Piątnica – 18 osób, Wizna – 3 osoby, Jedwabne – 7 osób, Przytuły – 3 osoby, gmina Łomża – 7 osób, Nowogród – 5 osób). Ponadto na podstawie zawartych porozumień z usług Domu korzystało 2 mieszkańców miasta Łomża i 3 mieszkańców powiatu kolneńskiego.

Rysunek 8: Liczba uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Kownatach wg miejsca zamieszkania.

Źródło: opracowanie własne.

Uczestnicy dziennego pobytu na zajęcia organizowane w ŚDS dowożeni byli trzema samochodami: dwoma wynajętymi 20-osobowymi busami, z których jeden jest przystosowany do przewożenia osób na wózku inwalidzkim oraz własnym środkiem transportu – 9-osobowym mikrobusem. Dziennie, aby dowieźć do ŚDS i z powrotem do miejsca zamieszkania wszystkich uczestników, kierowcy pokonują trasę około 475 km.

Na utrzymanie Środowiskowy Dom Samopomocy w Kownatach otrzymuje dotację od Wojewody Podlaskiego oraz wykorzystuje środki własne PKPS.

Całość środków finansowych przeznaczonych na funkcjonowanie placówki w 2015 roku wyniosła 1 078 581,38 zł z czego:

- dotacja Wojewody Podlaskiego na bieżące prowadzenie placówki – 751 820 zł,
- dotacja Wojewody Podlaskiego na remont i doposażenie placówki – 40 000 zł,
- dotacja Wojewody Podlaskiego na wydatki inwestycyjne – 116 750 zł,
- środki własne PKPS – 170 011,38 zł.

Odpłatność miesięczna za korzystanie z pobytu dziennego w środowiskowym domu samopomocy wynosi 5% kwoty dochodu osoby samotnie gospodarującej lub kwoty dochodu na osobę w rodzinie, jeżeli dochód ten przekracza kwotę 300% odpowiedniego kryterium dochodowego (634 zł dla osoby samotnie gospodarującej lub 514 zł dla osoby w rodzinie).

Odpłatność miesięczna za korzystanie z pobytu całodobowego w środowiskowym domu samopomocy wynosi 70% dochodu osoby korzystającej z usług, proporcjonalnie do okresu jej pobytu.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży może zwolnić osoby zobowiązane do odpłatności za usługi w ośrodkach wsparcia, na ich wniosek, częściowo lub całkowicie z tej odpłatności, jeżeli występują uzasadnione okoliczności, zwłaszcza długotrwała choroba, bezrobocie, niepełnosprawność, śmierć członka rodziny, straty materialne powstałe w wyniku klęski żywiołowej lub innych zdarzeń losowych.

Wszystkie osoby skierowane zostały do Środowiskowego Domu Samopomocy w Kownatach decyzją administracyjną Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży. W 2015 roku Dyrektor PCPR w Łomży wydał ogółem **162 decyzje administracyjne** o umieszczeniu i odpłatności w Środowiskowym Domu Samopomocy w Kownatach, w tym 127 na pobyt dzienny i 35 na całodobowy.

Pierwsze decyzje kierujące na zajęcia dziennego pobytu wydawane są na trzy miesiące, kolejne na 12 miesięcy. Odpłatność za zajęciaienne w ŚDS ponosiły 3 osoby w wysokości: 59,57 zł, 158,67 zł i 120,03 zł – miesięcznie. Pozostałe osoby ze względu na niski dochód zwolnione zostały z ponoszenia odpłatności.

W przypadku pobytu całodobowego, jedna osoba ponosiła częściową odpłatność w wysokości 193,08 zł miesięcznie. Pozostałe osoby zostały zwolnione całkowicie z odpłatności z powodu ciężkiej sytuacji materialnej i bytowej w związku z niepełnosprawnością i ciężką, przewlekłą chorobą.

Zgodnie z art. 112, ust. 8 ustawy o pomocy społecznej – *„Starosta przy pomocy powiatowego centrum pomocy rodzinie sprawuje nadzór nad działalnością jednostek specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, oraz ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej i ośrodków interwencji kryzysowej.”*

16 czerwca 2015 roku pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży przeprowadzili kontrolę kompleksową w Środowiskowym Domu Samopomocy w Kownatach. Przedmiotem kontroli była realizacja usług wspierająco – aktywizujących w Domu w okresie od 01.01.2014 r. do dnia kontroli.

W wyniku działań kontrolnych pozytywnie oceniono działalność ŚDS w Kownatach, z niewielkimi uchybieniami. Na koniec okresu sprawozdawczego, tj. na dzień 31 grudnia 2015 roku, w wyniku zaleceń pokontrolnych wszystkie uchybienia zostały naprawione.

IV. Działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Kwestia przemocy w rodzinie od wielu lat uważana jest za istotny problem społeczny. Najczęściej ofiarami przemocy są kobiety i dzieci, czy też osoby starsze. Zauważalnym jest, iż ludzie niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny, jednakże jest to zjawisko coraz częściej ujawniane. Występuje ono we wszystkich warunkach społeczno-ekonomicznych, we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy też sytuacji materialnej. Przemoc jest demonstracją siły i chęci przejęcia kontroli nad drugą osobą. Przemoc powoduje u ofiary niską samoocenę, poczucie bezsilności i bezradności, ciągły niepokój, depresję oraz choroby związane ze stresem. Doznawanie lub bycie świadkiem przemocy przez dzieci prowadzi do nieodwracalnych skutków, które mogą objawić się dopiero w życiu dorosłym. Rodzina jest miejscem, w którym kształtuje się osobowość, system wartości i styl życia człowieka. Dbanie o odpowiednie relacje wewnątrz rodzinne, ochrona dóbr osobistych, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa jest także zadaniem państwa, dlatego też niezbędne jest objęcie pomocą i wsparciem ofiar przemocy, a także podjęcie stanowczych działań wobec sprawców, by przemoc nie powtarzała się.

Zgodnie z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁴, zadania przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku, Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zgodnie ze swoimi kompetencjami odpowiednie działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie powiatu łomżyńskiego podejmują: Ośrodki Pomocy Społecznej, Komenda Miejska Policji w Łomży, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 1 w Łomży, Biuro Porad Obywatelskich w Łomży oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży opracowało i uczestniczy w realizacji następujących programów dotyczących problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- 1) „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011 – 2015”;
- 2) „Powiatowy program profilaktyczny na lata 2013 – 2016”;
- 3) „Powiatowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na 2015 rok”.

W dniach 15 – 16 października 2015 roku, prawidłowość realizacji przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży zadań powiatu z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, została objęta kontrolą kompleksową przeprowadzoną przez pracowników Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego z upoważnienia Wojewody Podlaskiego. Kontrola obejmowała okres od 01.01.2014 r. do dnia przeprowadzenia kontroli.

W wyniku działań kontrolnych pozytywnie oceniono działalność PCPR w Łomży w zakresie działań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4.1. Realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Celem głównym programu jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu łomżyńskiego. Cele szczegółowe to:

- a) zapobieganie występowaniu przemocy poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczenie zaburzeń życia społecznego związanego z występowaniem przemocy, w tym:
 - edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie ze stresem i agresją,
 - promowanie nieagresywnego zachowania w mediach (prasa lokalna, Internet);
- b) zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy, w tym:
 - udzielenie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pozostającym w dotychczasowym miejscu pobytu,
 - udzielenie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania;
- c) zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie, w tym:
 - współpraca w zakresie kierowania osób do ośrodków wsparcia i ośrodka interwencji kryzysowej,
 - realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie;
- d) zwiększenie skuteczności działań osób uprawnionych i zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz monitorowanie występowania przemocy oraz jej rozmiarów i skutków społecznych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży stale prowadzi kampanię informacyjną na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie za pomocą swojej strony internetowej oraz tablicy ogłoszeń, na których zamieszczane są publikacje, plakaty i ulotki promujące nieagresywne zachowania.

W 2015 roku PCPR w Łomży zleciło opracowanie materiałów informacyjnych dotyczących przemocy i interwencji kryzysowej, które miały na celu uwrażliwienie społeczeństwa na temat zjawiska przemocy. Materiały te były publikowane w Biuletynie Informacyjnym wydawanym w ramach realizacji projektu „*Razem ku samodzielności...*”. Biuletyn przekazywany był m.in. do OPS-ów, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o

Niepełnosprawności w Łomży, PUP w Łomży, Szpitala Wojewódzkiego w Łomży; stale jest też dostępny na stronie internetowej Centrum.

Także w ramach realizacji projektu unijnego, w 2015 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży prowadziło poradnictwo specjalistyczne dla mieszkańców powiatu łomżyńskiego. W mieszczącym się w siedzibie PCPR Punkcie Doradczo-Konsultacyjnym bezpłatnych porad udzielał prawnik, psycholog oraz doradca zawodowy.

Specyfika poradnictwa opierała się głównie o porady dotyczące kryzysów małżeńskich, alkoholizmu, przemocy w rodzinie, problemów samotnych matek, radzenia sobie z kryzysem związanym z utratą osoby bliskiej, zaburzeń emocjonalnych i osobowościowych, poradnictwa w zakresie pisania pism procesowych, obowiązkiem alimentacyjnym, rozpadem związku małżeńskiego, spraw majątkowych, spraw ubezwłasnowolnienia, eksmisji, sprawowaniem władzy rodzicielskiej, pomocy w wejściu w dorosłe życie związane z procesem usamodzielnienia czy problemami wychowawczymi z dziećmi.

4.2. Powiatowy program profilaktyczny.

Odpowiedzialność w zakresie organizacji pomocy dzieciom, młodzieży, rodzinom a przede wszystkim ofiarom przemocy domowej w powiecie łomżyńskim spoczywa na Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, które realizując zadania z zakresu pomocy społecznej między innymi oferuje pomoc ofiarom przemocy w zróżnicowanym zakresie, poczynając od pomocy doradczej i informacyjnej, po pomoc socjalną, prawną i psychologiczną.

Podejmowane działania w oparciu o powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie skupiają się przede wszystkim na udzielaniu pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie. Niewiele spośród nich mają na celu zapobieganie zjawiskom przemocy. Działania pomocowe podejmowane są głównie w sytuacji wystąpienia ostrego kryzysu, a zakres i forma udzielanej pomocy skupiają się przede wszystkim na zapewnieniu bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Aby nie doprowadzać do konieczności podejmowania

interwencji w sytuacjach wystąpienia przemocy w rodzinie i aby niwelować tego skutki, należy zintensyfikować podejmowanie działań o charakterze profilaktycznym.

Celem głównym powiatowego programu profilaktycznego jest zmniejszenie skali przemocy w rodzinie w powiecie łomżyńskim poprzez podejmowanie działań profilaktycznych w rodzinach z tzw. grupy ryzyka. Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy ofiarom, jak również promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową. Cel główny programu jest realizowany poprzez cele szczegółowe tj.:

- a) zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie;
- b) udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie, w tym będącej w sytuacji przemocy domowej;
- c) pomoc rodzinom dysfunkcyjnym, z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i zagrożonych przemocą;
- d) zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych;
- e) propagowanie prawidłowych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich;
- f) zapewnienie usług poradniczych, wspierających i edukacyjnych dla wszystkich rodzin.

4.3. Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat. Program stanowi element całego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uzupełnienie różnych form interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec sprawców przemocy. Ukierunkowany jest na zmianę zachowania i postaw osób stosujących przemoc, a w rezultacie na redukcję ryzyka kontynuowania stosowania przez te osoby przemocy oraz zwiększenie ich możliwości do samokontroli agresywnego zachowania i do konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Program opracowany został z uwzględnieniem wytycznych do tworzenia modelowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowiących załącznik nr 2 do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006 – 2016.⁵

Podstawowymi celami działań programu korekcyjno-edukacyjnego są:

- a) powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy;
- b) rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie;
- c) kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez używania przemocy w rodzinie;
- d) uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy;
- e) zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie;
- f) zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy;
- g) uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

W 2015 r. PCPR w Łomży zrealizowało jeden cykl programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc pn. „Życie bez przemocy”, który odbywał się w okresie 11.09. – 13.11.2015 roku. Miejsce przeprowadzenia zajęć – Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży.

Formy organizacji i realizacji programu oraz ich zawartość merytoryczna:

- a) adresatami programu korekcyjno-edukacyjnego były osoby wskazane przez OPS-y oraz Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży;
- b) zajęcia prowadzone były różnymi metodami, m.in. mini wykład, dyskusja tematyczna, informacje zwrotne, praca z ankietą, „burza mózgów”, film tematyczny, metoda sytuacyjna, metoda przypadków, zadanie domowe, trening, praca w podgrupach;

⁵ Uchwała Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie na lata 2014–2020.

c) rodzaj zajęć:

Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień - 60 godzin pracy grupowej, 2 spotkania indywidualne z każdym z uczestników zajęć (kwalifikujące do zajęć grupowych), zajęcia odbywały się 1-2 razy w tygodniu.

Liczba uczestników programu:

- I cykl - zajęcia rozpoczęło 9 osób, ukończyło 4.

Na realizację programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wydatkowano kwotę 7614 zł ze środków pochodzących z budżetu państwa.

V. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży realizuje następujące zadania powiatu z zakresu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁶:

- 1) opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
- 2) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
- 3) opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
- 4) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
- 5) dofinansowanie:
 - a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
 - d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
 - e) rehabilitacji dzieci i młodzieży,
- 6) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
- 7) realizacja programów celowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Realizowana jest przede wszystkim przez:

⁶ Zgodnie z art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721 z późn. zm.).

- 1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej;
- 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;
- 3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- 4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Rehabilitacja zawodowa natomiast, ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Zgodnie z ustawą, na terenie powiatu łomżyńskiego zadania dotyczące rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych są realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Łomży.

Do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zalicza się uczestnictwo tych osób w warsztatach terapii zajęciowej oraz turnusach rehabilitacyjnych.

W maju 2013 roku, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży opracowało aktualnie obowiązujący „Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2013 – 2018”. Celem głównym programu jest wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych umożliwiających funkcjonowanie w społeczności lokalnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Cele szczegółowe to:

- 1) inicjowanie, prowadzenie i wspieranie działań zmierzających do likwidacji barier utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym;
- 2) rozwój usług rehabilitacyjnych, pomagających osiągnąć i utrzymać optymalny poziom niezależności i funkcjonowania osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkiwania;
- 3) integracja społeczna, zapobieganie społecznemu wykluczeniu – wspieranie aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym (kultura, sport, turystyka);
- 4) integracja i aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.

5.1. Rehabilitacja społeczna.

Na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie powiatu łomżyńskiego, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2015 roku przyznał kwotę 865 674 zł. Rada Powiatu Łomżyńskiego uchwałą Nr V / 29 / 2015 z dnia 29 kwietnia 2015 roku, na zadania rehabilitacji społecznej, realizowane przez PCPR w Łomży, przeznaczyła kwotę 215 306 zł. Dnia 29 grudnia 2015 roku, uchwałą Nr XII / 68 / 2015 Rady Powiatu Łomżyńskiego, zwiększono tę kwotę do 248 829 zł.

Ze środków Funduszu realizowane były niżej wymienione zadania na rzecz osób niepełnosprawnych:

- 1) dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych – dofinansowano kwotę 44 349 zł dla 53 osób niepełnosprawnych (dzieciom, młodzieży do 24 roku życia, dorosłym oraz ich opiekunom);
- 2) dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych osobom niepełnosprawnym w miejscu ich zamieszkania – dofinansowano kwotę 40 093 zł dla 10 osób niepełnosprawnych na przystosowania 9 łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz wybudowanie 1 podjazdu dla osoby niepełnosprawnej;
- 3) dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się – dofinansowano kwotę 5000zł dla 5 osób niepełnosprawnych do zakupu komputera;
- 4) dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych – w 2015 roku ze środków PFRON dofinansowano 165 wniosków osób niepełnosprawnych na kwotę 157 168 zł, dotyczyły one zakupu:
 - środków pomocniczych:
 - aparatów słuchowych i wkładek usznych,
 - materaców i poduszek przeciwoleżynowych,
 - pielucho majtek,
 - cewników;
 - przedmiotów ortopedycznych:
 - wózków inwalidzkich,
 - indywidualnych przedmiotów pionizujących,
 - obuwia ortopedycznego,

- protez kończyn,
- balkoników,
- stabilizatora stawu kolanowego,
- aparatów do bezdechu;
- sprzętu rehabilitacyjnego:
 - rowerka rehabilitacyjnego.

5.2. Realizacja programu „Aktywny Samorząd”.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży, w ramach programu celowego PFRON, od 2012 roku realizuje pilotażowy program „Aktywny Samorząd” na podstawie umowy podpisanej przez Powiat Łomżyński z Podlaskim Oddziałem Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Białymstoku.

Celem głównym programu⁷ jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Cele szczegółowe programu to:

- a) przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego;
- b) przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych;
- c) umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie;
- d) poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji.

⁷ Szczegółowy opis programu, jego struktura i warunki uczestnictwa jest dostępny na stronie internetowej Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pod adresem: www.pfron.org.pl.

Wnioski o dofinansowanie na poszczególne zadania programu są wydawane przez PCPR w Łomży dla niepełnosprawnych mieszkańców powiatu łomżyńskiego, chcących skorzystać z oferowanych w ramach programu form pomocy.

Łącznie w 2015 roku do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży wpłynęło 36 wniosków o dofinansowanie, na łączną kwotę 139 234,27 zł. Z przekazanych przez PFRON środków udało się sfinansować wszystkie 36 wniosków na łączną kwotę 125 502,95 zł.

Moduł I: Likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową.

W 2015 roku do PCPR wpłynęło 4 wnioski na łączną kwotę 47 504,27 zł, w tym:

- A2 - pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B – 1 wniosek na kwotę 1 870 zł;
- C2 - pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – 1 wniosek na kwotę 1 500 zł;
- C3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości – 2 wnioski na kwotę 44 134,27 zł.

Z przekazanych przez PFRON środków sfinansowaliśmy wszystkie 4 wnioski na łączną kwotę 41 954,95 zł., tj.:

- jeden wniosek A2 - pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B – na kwotę 1 252,50 zł;
- jeden wniosek C2 - pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym – na kwotę 1 300 zł.
- dwa wnioski C3 - pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne - na kwotę 39 402,45 zł.

Moduł II: Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

W 2015 roku napłynęło 32 wnioski na łączną kwotę 91 730 zł.

Z przekazanych przez PFRON środków sfinansowaliśmy wszystkie 32 wnioski na łączną kwotę 83 548 zł.

5.3. Dofinansowanie tworzenia i działalności warsztatów terapii zajęciowej.

Wiele osób niepełnosprawnych, ze względu na rodzaj schorzenia nie jest w stanie pracować zarobkowo, niejednokrotnie osoby te mają kłopoty z opanowaniem codziennych czynności. Dla tych osób przeznaczone są warsztaty terapii zajęciowej – placówki, w których osoby niepełnosprawne mogą korzystać z szeroko rozumianej rehabilitacji, zmierzającej do poprawy ich rozwoju ogólnego, zaradności osobistej, sprawności psychofizycznej oraz przystosowania do funkcjonowania społecznego.

Na terenie powiatu łomżyńskiego działa Warsztat Terapii Zajęciowej w Marianowie. Powstał 1 grudnia 1999 roku, a rozpoczął swoją działalność 3 lutego 2000 roku. Warsztat funkcjonuje na podstawie umowy w sprawie prowadzenia i finansowania kosztów działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej zawartej pomiędzy Powiatem Łomżyńskim a Stowarzyszeniem „Rodzice Dzieciom Troski Specjalnej” w Marianowie. WTZ w Marianowie jest placówką typu dziennego przeznaczoną dla 35 niepełnosprawnych intelektualnie uczestników. Z ogólnej liczby 35 uczestników, 13 to mieszkańcy Miasta Łomża, 1 to mieszkaniec powiatu kolneńskiego, zaś pozostali to mieszkańcy powiatu łomżyńskiego. Powiaty te partycypują w kosztach utrzymania swoich mieszkańców. Warsztat mieści się w budynku byłego internatu Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Marianowie.

Podstawą finansowania działalności WTZ w Marianowie są środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przyznane na działalność Warsztatu w 2015 roku w wysokości 517 860 zł., oraz środki powiatu łomżyńskiego przyznane na podstawie umowy zawartej w dniu 13 kwietnia 2015 r. w sprawie przekazania i rozliczenia dotacji celowej na dofinansowanie kosztów działania WTZ w części nieobjętej dofinansowaniem PFRON w wysokości 57 540 zł.

WTZ w Marianowie otrzymał środki finansowe na rok 2015 w łącznej wysokości **575 400 zł.**

<i>Nazwa WTZ</i>	<i>Dofin. PFRON 90%</i>	<i>Dofin. Starostwo Powiatowe w Łomży</i>	<i>Dofin. Miasto Łomża</i>	<i>Dofin. Starostwo Powiatowe w Kolnie</i>	<i>100 % kosztów działalności 2015 roku</i>
WTZ w Marianowie – 35 uczestników	517 860 zł	34 524,00 zł	21 372,00 zł	1 644,00 zł	575 400 zł

KADRA WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ W MARIANOWIE

Liczba osób zatrudnionych - 13 osób na umowę o pracę

Liczba etatów – 11,5

Rodzaj i kierunek wykształcenia kadry WTZ:

Rodzaj wykształcenia	Liczba osób	Stanowisko	Wykształcenie i dodatkowe kwalifikacje
Wyższe magisterskie	6	Psycholog	- mgr psychologii pracy - studium doradztwa zawodowego
		Gł. Księgowa	mgr finanse i rachunkowość przedsiębiorstw
		Instruktor - terapeuta pracownia ceramiczna	mgr pedagogiki terapeutycznej
		Instruktor - terapeuta pracownia przyrodnicza	- mgr pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej - terapeuta zajęciowy
		Instruktor - terapeuta pracownia muzykoterapeutyczna	- mgr filologii polskiej - studia podyplomowe z oligofrenopedagogiki
		Pracownik gospodarczy	mgr rolnictwa
Licencjat	3	Dyrektor	- lic. pedagogiki niepełnosprawnych intelektualnie - kurs z zakresu wsparcia dla WTZ i zatrudniania osób niepełnosprawnych na chronionym rynku pracy
		Instruktor - terapeuta pracownia malarstwa i rękodzieła	lic. oligofrenopedagogiki
		Instruktor - terapeuta pracownia multimedialna i technik graficznych	- lic. pedagogiki niepełnosprawnych intelektualnie z pedagogiką wczesnoszkolną - terapeuta zajęciowy
Średnie zawodowe	3	Instruktor - terapeuta pracownia edukacji technicznej	terapeuta zajęciowy
		Instruktor - terapeuta pracownia przystosowania do życia codziennego	opiekun w domu pomocy społecznej
		Rehabilitant	technik fizjoterapii
Podstawowe	1	Kierowca	prawo jazdy kategorii B, C, D

UCZESTNICY WARSZTATU TERAPII ZAJĘCIOWEJ W MARIANOWIE

W okresie sprawozdawczym na zajęcia w placówce uczęszczało 38 osób niepełnosprawnych. Wszyscy uczestnicy posiadali ważne orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz wskazanie do terapii zajęciowej.

Liczba uczestników warsztatu: 35 osób - stan na 31.12.2015 r.

Podział uczestników ze względu na płeć:

Liczba kobiet – 17

Liczba mężczyzn - 18

Przedział wiekowy	Ilość osób
21-22	2
23-25	4
26-30	6
31-40	16
41-52 i więcej	7

Stopień niepełnosprawności (liczba osób)

Stopień niepełnosprawności	Liczba osób
Znaczny	26
Umiarkowany	9

Rodzaj niepełnosprawności uczestników WTZ według schorzenia wiodącego (liczba osób)

Rodzaj niepełnosprawności wiodącej	Symbol niepełnosprawności	Ilość osób	W tym osoby z niepełnosprawnością sprzężoną
Upośledzenie umysłowe	01-U	17	7
Choroby psychiczne	02-P	13	6
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	03-L	-	-
Choroby narządu wzroku	04-O	-	-
Upośledzenie narządu ruchu	05-R	-	-
Epilepsja	06-E	1	1
Choroby układu oddechowego i krążenia	07-S	-	-
Choroby układu pokarmowego	08-T	-	-
Choroby układu moczowo-płciowego	09-M	-	-
Choroby neurologiczne	10-N	4	4
Inne	11-1	-	-
RAZEM		35	18

WTZ jest placówką pobytu dziennego, czynną od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:45 do 16:00. Terapia zajęciowa w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej odbywa się zgodnie z programami poszczególnych pracowni oraz zgodnie z indywidualnymi programami w grupach 5 osobowych, w 7 pracowniach terapeutycznych:

- pracownia przystosowania do życia codziennego,
- pracownia malarstwa i rękodzieła,
- pracownia ceramiczna,
- pracownia muzyki i teatru,
- pracownia edukacji technicznej,
- pracownia multimedialna i technik graficznych,
- pracownia przyrodnicza.

Każdy z uczestników realizuje indywidualny program rehabilitacji i terapii, który jest tworzony i weryfikowany na podstawie zgromadzonych dokumentów, wywiadu z rodziną, obserwacji, działań i zachowania w Warsztacie. Program jest realizowany w pracowni wiodącej i innych pracowniach według indywidualnych potrzeb. Prowadzone jest także wsparcie psychoterapeutyczne oraz rehabilitacja lecznicza w zakresie fizjoterapii. W programie terapeutycznym warsztatu przewidziane jest także prowadzenie zajęć poza godzinami pracy i siedzibą Warsztatu. Realizowane w WTZ indywidualne programy rehabilitacji i terapii są autorskimi programami tej placówki. Zostały one podzielone na działy: formy i metody rehabilitacji, zakres i planowane efekty rehabilitacji, formy współpracy z rodziną oraz osoby odpowiedzialne za realizację programu. Programy są co roku oceniane, modyfikowane i doskonalone. Rada Programowa Warsztatu dokonuje oceny postępów w rehabilitacji każdego uczestnika co pół roku i co trzy lata oceny kompleksowej. W WTZ uczestnicy odbywają trening ekonomiczny w formie gotówkowej. Główne przeznaczenie środków finansowych z treningu ekonomicznego przez uczestników Warsztatu to realizacja ich potrzeb socjalnych.

Rada Programowa Warsztatów dokonuje oceny postępów w rehabilitacji każdego uczestnika co pół roku a co trzy lata następuje ocena kompleksowa. Ocena postępów uczestnika przeprowadzana jest według dynamiki postępów uczestników w Warsztatach Terapii Zajęciowej.

VI. Realizacja projektu systemowego „Razem ku samodzielności – Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” w okresie styczeń – luty 2015 r.

Korzystając z możliwości jaką w 2008 roku dały projekty unijne realizowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży od 1 lipca 2008 roku przystąpiło do realizacji projektu systemowego o nazwie **„Razem ku samodzielności – Integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”**. Projekt był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży zrealizowało łącznie **VII edycji** projektu, nieprzerwanie w okresie **od 1 lipca 2008 roku do 28 lutego 2015 roku**.

Celem głównym projektu było rozwijanie aktywnych form integracji społecznej i zawodowej i umożliwienie dostępu do nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, w tym:

- osobom niepełnosprawnym,
- usamodzielnianym wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- rodzinom / opiekunom wychowującym dzieci niepełnosprawne,
- osobom bezrobotnym lub nieaktywnym zawodowo,
- osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym ze względu na wielodzietność lub niewydolność wychowawczą.

W latach 2008 - 2015 z udziału w projekcie skorzystało łącznie **1066 osób**. Z tej puli 85 osób wzięło udział w więcej niż jednej edycji projektu. Daje to ogólną liczbę 1151 uczestników projektu, którzy zostali objęci kontraktami socjalnymi. Podczas rekrutacji zostali oni zakwalifikowani do następujących kategorii:

- wychowankowie rodzin zastępczych lub placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- uczestnicy Warsztatów Terapii Zajęciowej w Marianowie i w Łomży,
- uczestnicy „Grupy Wsparcia” (opiekunowie dzieci niepełnosprawnych),

- uczestnicy Ośrodka Wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Kownatach,
- osoby niepełnosprawne,
- osoby bezrobotne lub nieaktywne zawodowo,
- osoby zagrożone wykluczeniem społecznym ze względu na wielodzietność lub problemy wychowawcze.

Podstawowym narzędziem realizacji projektu był kontrakt socjalny, czyli pisemna umowa pomiędzy uczestnikiem projektu a pracownikiem socjalnym, mająca na celu określenie sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, umożliwienie aktywizacji społeczno-zawodowej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Do podpisania i współdziałania w realizacji postanowień kontraktu socjalnego zobowiązany był każdy uczestnik projektu.

W ramach realizacji kontraktów socjalnych można stosować i finansować zestaw instrumentów o charakterze aktywizacyjnym, mających doprowadzić do przywrócenia osób wykluczonych na rynek pracy oraz do ich integracji ze społeczeństwem, poprzez przywrócenie im zdolności lub możliwości zatrudnienia, uzyskanie wsparcia dochodowego oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanych przez osoby i rodziny w procesie dostępu do praw i usług społecznych. Zestaw ten nazywa się zbiorczo – **instrumentami aktywnej integracji**. Dzieli się one na cztery grupy: zawodowe, edukacyjne, zdrowotne i społeczne.

Każdy uczestnik projektu zobligowany był do wyboru i uczestnictwa w co najmniej trzech formach aktywnej integracji dostosowanych do swoich potrzeb i możliwości.

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem tj. styczeń - luty 2015 r. stale realizowano indywidualne programy usamodzielnienia z wychowankami rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych. Realizowano kontrakty socjalne z osobami niepełnosprawnymi, bezrobotnymi / nieaktywnymi zawodowo oraz osobami objętymi wsparciem ze względu na wielodzietność lub niewydolność wychowawczą.

Z końcem stycznia 2015 roku 5 uczestników projektu (3 kobiety i 2 mężczyzn) zakończyło odbywanie staży zawodowych.

Na bieżąco wypłacane były zwroty kosztów dojazdu dla uczestników kursów zawodowych. W okresie rozliczeniowym z tej formy wsparcia skorzystało 30 osób. Łącznie podczas realizacji projektu w okresie styczeń 2014 – luty 2015 koszty dojazdu na kursy zawodowe zostały zwrócone 138 osobom.

Przy zaangażowaniu środków własnych w okresie rozliczeniowym zrealizowano wkład własny na poziomie pozwalającym osiągnąć procent wymaganego wkładu własnego (10,5%) do rzeczywiście poniesionych wydatków. Pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych wyniosła ogółem 888,66 zł.

W okresie styczeń - luty 2015 roku stale udostępniane były dwa stanowiska komputerowe i internetowe w Punkcie Doradczo – Konsultacyjnym w Łomży.

W okresie rozliczeniowym 37 osób skorzystało z poradnictwa indywidualnego oraz grupowego ze specjalistami świadczonego w ramach działalności Powiatowego Punktu Doradczo – Konsultacyjnego w Łomży, w tym:

- 23 osoby (13K i 10M) z poradnictwa z psychologiem (łącznie 70 godzin psychoterapii),
- 14 osób (12K i 2M) z poradnictwa prawnego (łącznie 25 godzin poradnictwa).

Łącznie w okresie styczeń 2014 – luty 2015 z usług Punktu skorzystało 176 osób (121K i 55M), w tym:

- 60 osób z poradnictwa prawnego,
- 60 osób z poradnictwa z psychologiem,
- 56 osób z poradnictwa z doradcą zawodowym.

W lutym przygotowano i opublikowano biuletyn informacyjny podsumowujący realizację projektu w nakładzie 500 egzemplarzy.

W okresie styczeń – luty 2015 roku, 35 osób (6 Kobiet i 29 Mężczyzn) zakończyło udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną dla nich ścieżką. Podsumowując realizację projektu w okresie styczeń 2014 – luty 2015, ze 182 osób które rozpoczęły udział w projekcie 180 (79K i 101M) zakończyło udział zgodnie z zaplanowaną dla nich ścieżką.

Do końca lutego przeprowadzono ewaluację z realizacji projektu za okres styczeń 2014 – luty 2015.

WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ I PIECZY ZASTĘPCZEJ NA 2016 ROK

1. Promowanie rodzicielstwa zastępczego w celu pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze.
2. Utworzenie na terenie powiatu łomżyńskiego jednej rodziny zastępczej zawodowej (o ile będzie taka potrzeba).
3. Zatrudnienie w PCPR w Łomży psychologa z doświadczeniem, którego obowiązkami będzie m.in.: badanie motywacji i predyspozycji do bycia rodziną zastępczą, uczestnictwo w posiedzeniach zespołów ds. oceny sytuacji opiekuńczo – wychowawczej dzieci, prowadzenie warsztatów / terapii z rodzinami zastępczymi i dziećmi.
4. Utworzenie grupy wsparcia dla rodziców zastępczych przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze.
5. Współpraca z Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży w celu realizacji zadań z systemu pieczy zastępczej.
6. Współpraca z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej z terenu powiatu łomżyńskiego w zakresie świadczonych usług.
7. Pozyskiwanie środków na wspieranie osób niepełnosprawnych w ramach programów PFRON.
8. Opracowanie Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
9. Opracowanie „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016 – 2021”
10. Opracowanie „Powiatowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2016 -2021”